

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ
УКРАЇНИ

ЗАГУРСЬКА-АНТОНЮК Вікторія Францівна

УДК 351.746.1:327.8(043.3)

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ
В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗАГРОЗ**

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки
та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Державному університеті «Житомирська політехніка»

Науковий консультант – доктор наук з державного управління, професор **РУДЕНКО Ольга Мстиславівна**, професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій Національного університету «Чернігівська політехніка».

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **БУЛЬБА Володимир Григорович**, декан факультету підготовки магістрів публічного управління та адміністрування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України;

доктор наук з державного управління, доцент **ПОЛЯКОВА Ольга Станіславівна**, провідний науковий співробітник Наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського;

доктор наук з державного управління, доцент **БОНДАРЕНКО Олександр Геннадійович**, начальник кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

Захист відбудеться «15» квітня 2021 року об «11» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, к. 201.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17).

Автореферат розіслано 15 березня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення державного управління національною безпекою набуває винятково важливого значення в умовах геополітичних трансформацій. У наукових дослідженнях це питання набуває особливої актуальності та потребує ґрунтовного й системного опрацювання, зважаючи на світову економічну кризу, боротьбу з пандемією COVID-19 та глобальні геополітичні трансформації і загрози, які охопили світ в останньому двадцятиріччі ХХІ століття.

Не зважаючи на ґрунтовну нормативну базу щодо державного управління у сфері забезпечення національної безпеки та наявні механізми державного регулювання в ній, ефективність державного управління в частині захисту національних інтересів і гарантування безпеки особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз потребує подальших розробок. При цьому, під державним управлінням національною безпекою розуміються механізми щодо гарантування захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за допомогою яких забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам. Визначальним, на наш погляд, є те, що в Україні залишається недостатньо науково дослідженим вплив державного управління та регулювання національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій і загроз. Такі питання потребують перш за все розгляду в межах загальної системи державного управління в частині вироблення концептуальних основ теорії національної безпеки як її складової. Вивчення зазначених питань є основою наукових досліджень та напрацювань таких вчених як О. Бондаренко, О. Бодрук, В. Бульба, К. Ващенко, О. Власюк, Д. Карамішев, А. Курас, М. Лахижа, О. Полякова, О. Потехін, О. Руденко, А. Сіцінський, І. Тодоров, Н. Ярош.

Комплексні теоретико-методологічні засади формування та реалізації зовнішньої політики, питання зовнішньополітичної безпеки висвітлено в працях науковців і практиків: М. Білоусової, С. Войцеховської, І. Грицяка, Є. Габер, І. Домбровського, А. Зленка, В. Кравченка, Д. Кулеби, С. Корсунського, Б. Парахонського, О. Рафальського, Є. Тихонової, Г. Удовенка, І. Храбана, Л. Чекаленко, Г. Яворської. Окремі адаптаційно-регулятивні засоби державного управління та вироблення відповідних механізмів щодо забезпечення національної безпеки були предметом досліджень О. Белова, В. Богдановича, О. Валевського, Р. Войтович, П. Ворони, І. Гасюка, В. Говорухи, В. Горбуліна, А. Гриценка, Г. Дмитренка, О. Долгого, С. Дрьомова, А. Єрмолаєва, Я. Жаліла, А. Качинського, С. Кононенка, В. Косевцова, О. Линдюк, О. Литвиненка, Е. Лібанової, В. Ліпкана, О. Ляшенка, І. Мусієнка, А. Падеріна, Г. Перепелиці, В. Почепцова, О. Резнікова, В. Рижиха, О. Сальнікової, А. Семенченка, Г. Ситника, М. Сунгуровського, О. Суходолі, С. Сьоміна, В. Телелима, О. Турчинова.

Питання виокремлення ризиків та загроз національній безпеці, у тому числі геополітичних, у контексті їх класифікації та систематизації

досліджували В. Бічік, М. Дністрянський, Н. Камінська, Д. Лук'яненко, Я. Тимків, А. Шевцов. Вагомий вплив на сучасну стабілізаційну систему державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій та загроз здійснено у доробку таких учених, як: О. Андрійко, В. Афанасьєв, О. Бандурка, Ю. Битяк, І. Бородін, А. Васильєв, В. Гаращук, І. Голосніченко, З. Гладун, Є. Додін, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, В. Конопльов, О. Копан, Є. Кубко, О. Кузьменко, В. Курило, Є. Курінний, М. Кучерявенко, Д. Лук'янець, В. Марчук, Н. Мироненко, В. Настюк, В. Олефір, О. Остапенко, І. Пахомов, В. Петков, В. Погорілко, О. Рябченко, А. Селіванов, В. Селіванов, В. Сіренко, О. Скрипнюк, І. Тимченко, М. Тищенко, В. Цветков, В. Шаповал, В. Шамрай, М. Швець, Ю. Шемшученко.

Зазначені дослідження та розробки є значним внеском у вирішення окремих питань державного управління у сфері забезпечення національної безпеки. Проте, недостатньо дослідженими лишаються питання розробки єдиної системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій, ризиків та загроз, виявлення їх відповідності внутрішньо та зовнішньополітичним чинникам суспільно-політичного розвитку, обґрунтування методик оцінки взаємовпливу геополітичних загроз та можливостей захисту на результативність державного управління національною безпекою, характеристики структурно-функціональних особливостей суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки та пріоритетних напрямів координації в контексті підвищення ефективності державного управління щодо забезпечення національної безпеки у трансформаційних геополітичних умовах. Це зумовило вибір теми дисертаційної роботи, її мету й завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота висвітлює результати наукових розробок, що були отримані авторкою під час виконання науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка», а саме: «Політика щодо біженців та внутрішньо переміщених осіб при загрозах національній безпеці та постконфліктному стані економіки» (номер державної реєстрації 0117U006473), де авторкою досліджено внутрішні й зовнішні виклики національній безпеці України в умовах масової міграції та великого переселення народів; «Механізми економічно-екологічної реабілітації суб'єктів господарювання від надзвичайних ситуацій, бойових дій як складова національної безпеки» (номер державної реєстрації 0116U005482), у якій авторкою запропоновано механізм державного управління національною безпекою у контексті протидії економічно-екологічним загрозам у надзвичайних ситуаціях; «Трансформація соціальної відповідальності бізнесу в умовах гібридної війни» (номер державної реєстрації 0117U006477), у межах якої авторкою здійснено аналіз деформацій соціальної відповідальності у процесі гібридної війни в Україні як ключової військової загрози; а також Національного університету «Чернігівська політехніка»: «Формування новітніх принципів децентралізації системи управління державою» у (номер державної реєстрації 0114U004425), під час виконання якої авторкою

запропоновано безпековий принцип щодо забезпечення державного управління національною безпекою в трансформаційних умовах; «Публічне управління та децентралізація влади» (номер державної реєстрації 0120U101815), у якій авторкою розкрито проблему модернізації державного управління національною безпекою в умовах децентралізації влади; «Європейський досвід інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (номер державної реєстрації 0120U104277), де авторка розробила науковий підхід щодо осучаснення державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз як запоруки суспільної стабільності.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є розроблення науково-теоретичних засад та виокремлення сучасних механізмів модернізації системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз щодо створення єдиного безпекового простору та нової ідеології безпеки України.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- розкрити науково-теоретичні підходи до розуміння змісту та структури державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій і загроз;

- дослідити передумови, джерела та фактори впливу геополітичних загроз на систему державного управління в умовах глобальної інтеграції та трансформаційних перетворень; виявити критерії геополітичних трансформацій;

- розширити понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в контексті проблемного поля дослідження; представити спеціальну методологію через систему принципів та триєдиний комплекс взаємопов'язаних закономірностей;

- виокремити сфери поширення геополітичних трансформацій залежно від сукупності геополітичних ризиків та спектру стратегічних загроз з урахуванням принципів безпекового співробітництва;

- охарактеризувати світові моделі політики безпеки; окреслити особливості формування та реалізації державної політики національної безпеки України в умовах геополітичних трансформацій, представити нову ідеологію безпеки України;

- дослідити зміст діяльності суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, охарактеризувати їх структуру, спеціальні функції та повноваження, окреслити пріоритетні напрями координації;

- розробити класифікацію геополітичних викликів в контексті міжнародних індексів; обґрунтувати стадії їх розвитку з урахуванням специфіки сучасної України;

- розкрити імовірнісні механізми державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз; сформулювати їх структурно-функціональну конфігурацію;

– обґрунтувати необхідність стратегізації системи державного управління національною безпекою України в умовах глобальних трансформацій та геополітичних загроз; представити її сучасну модель;

– запропонувати комплексну методичку оцінки взаємовпливу геополітичних загроз та можливостей захисту на результативність державного управління національною безпекою на основі процесуально-інтеграційних підходів;

– актуалізувати стратегічні орієнтири та пріоритетні напрями модернізації державного управління національною безпекою України в контексті рекомендацій розробки відповідної стратегії.

Об'єктом дослідження виступають процеси формування і розвитку системи національної безпеки України.

Предметом дослідження є державне управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз.

Методи дослідження обрані з урахуванням мети та завдань дослідження, його об'єкта і предмета. Методологічною базою виступає сукупність філософських, загальнонаукових, приватно-наукових і спеціальних методів, які в комплексі застосовуються для вирішення поставлених завдань. Базовою методологічною основою дослідження є синергетичний підхід, за допомогою якого обґрунтовано взаємозв'язок і взаємообумовленість управлінських процесів та державотворчих явищ, а національна безпека розглядалася як відкрита динамічна нелінійна система, що характеризується механізмами самоорганізації (розділи 1, 2, 5). За допомогою аксіоматичного методу сформульовано положення про те, що національна безпека виступає об'єктом у системі державного управління (розділ 2). Застосування методів аналізу та синтезу сприяло визначенню ознак системи національної безпеки, системи управління і забезпечення національної безпеки у процесі геополітичних трансформацій (розділ 3, 5). Із використанням методу класифікації окреслено види безпеки та рівні національної безпеки (розділ 2), здійснено типологізацію та аналіз загроз національній безпеці в умовах глобальних геополітичних змін (розділ 4), підходи до визначення базових понять дослідження (розділ 2). На підставі дедуктивного методу визначено структурно-логічну схему дослідження, яка відображає у цілісній єдності шлях пізнання національної безпеки як категорії у державному управлінні від загального (національна безпека як об'єкт суспільно-політичної науки) до особливого (національна безпека як категорія у державному управлінні) і конкретного (національна безпека як державно-управлінська система) (розділи 1, 2). Використання діалектичного та метафізичного методів дозволило дослідити шляхи становлення і розвитку національної безпеки як державно-управлінської категорії (розділи 1-4) та розробити конкретні рекомендації (розділи 4, 5). Історичний метод дав змогу дослідити шляхи становлення і розвитку системи національної безпеки в умовах геополітичного розвитку, етапи трансформації державно-управлінського статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки (розділ 3). Логіко-семантичний метод та метод

категоріального аналізу (розділи 1, 2) застосовувалися для поглиблення розуміння понятійного апарату дисертації. За допомогою методу моделювання запропоновано модель системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз та адаптаційну стратегію її розвитку.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні результати дослідження, які містять елементи наукової новизни, полягають у наступному:

у перше:

– запропоновано концептуальну основу системи державного управління національною безпекою як поліструктурного феномену та генератора динамічної стабільності, внутрішньої ідентичності та суверенітету, спрямованої на захист національних інтересів, що обґрунтовує трансформаційні впливи та ризики геополітичних загроз, конкретизує інституційно-ієрархічну структуру та функціональні зобов'язання суб'єктів на усіх рівнях управління, у тому числі, міжнародних відносин, формує комплекс механізмів, перш за все, внутрішньодержавного рівня, та інструментів забезпечення стратегічних цілей і пріоритетів державного управління національною безпекою, інтегрує елементи колективного, національного та міжнародного захисту щодо створення єдиного безпекового простору та нової ідеології безпеки України. Це дозволяє постулювати в якості домінанти теоретичний конструкт розвитку державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз;

– сформовано структурно-функціональну конфігурацію механізмів державного управління забезпечення національної безпеки України в умовах геополітичних загроз на основі принципу їх функціональної адаптації на міжнародному, національному (загальнодержавному), галузевому (відомчому та міжвідомчому) рівнях, в результаті чого виокремлено організаційний, правовий, політичний, економічний, військовий механізми, що у синергетичній цілісності сприяє реалізації державної політики національної безпеки України, ефективній координації за всіма видами діяльності сектору безпеки і оборони України, запобіганню та нейтралізації внутрішніх і зовнішніх викликів, реальних і потенційних загроз національній безпеці України. Їх комплексне застосування дозволить забезпечити державний суверенітет та територіальну цілісність держави, демократичний правовий устрій, цивільний контроль громадських об'єднань, недопущення втручання у внутрішні справи зовнішніх суб'єктів, повноцінну інтеграцію України до геополітичного транснаціонального простору, набуття членства у потужних міждержавно-континентальних альянсах тощо;

– представлено авторську методологію дослідження як триєдиний комплекс взаємопов'язаних закономірностей – закономірність взаємообумовленості суб'єктів щодо формування системи державного управління національною безпекою (похідний характер державно-управлінських відносин від формування певних сфер національної безпеки), закономірність холістичного управління національною безпекою (суб'єктів державно-політичних, державно-управлінських відносин із суб'єктами

забезпечення національної безпеки), закономірність дуальної каузальності зміни сфер впливу (трансформаційних процесів систем до виникнення та/або розростання геополітичних загроз), що дозволяє обґрунтувати напрями та сформувати інституційну структуру державно-управлінських відносин у процесах забезпечення національної безпеки, у тому числі, на міжнародному рівні, на основі визначення рівня суспільної небезпеки, важливості (цінності) цих відносин для держави;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження, що репрезентовано специфічною системою понять і категорій у сфері державного управління національною безпекою, скерованого на забезпечення захисту на геополітичному рівні та в умовах трансформаційних загроз. Уперше введено у науковий дискурс науки державного управління поняття «геополітична загроза» (можливість або неминучість виникнення небезпеки чи несприятливого результату у взаємодії держав на міждержавному чи міжконтинентальному рівнях, що виникає під впливом глобалізаційних чинників та внаслідок глобалізаційних процесів), «геополітична трансформація» (зміна чи перетворення, які виникли внаслідок міждержавної чи міжконтинентальної взаємодії національних систем в результаті відсутності або послаблення стратегічного регулювання, політичних змін у єдиному безпековому просторі, системної невизначеності державного управління); встановлено співвідношення між поняттями, що породжують загрози: «небезпека – виклик – ризик – трансформація» через їх факторну кореляцію; доповнено авторськими характеристиками взаємозалежності понять «національна безпека» та «міжнародна безпека» на основі програмно-цільового підходу;

– специфікацію пріоритетних напрямів модернізації державного управління національною безпекою України, що детермінована ідентифікацією внутрішніх та зовнішніх геополітичних викликів і загроз в умовах глобальних безпекових, політичних, економічних, епідеміологічних тенденцій, що провокують набуття цією системою гнучких ситуативних форм – нова якість реалізації стратегічного курсу держави у сфері гарантування національної безпеки, інституційне реформування системи державного управління, удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, запровадження системного моніторингу при розробці державних програм щодо посилення громадського контролю;

– особливості формування та реалізації державної політики національної безпеки України в умовах геополітичних трансформацій, що ґрунтуються на цілеспрямованій, розрахованій на тривалий період стратегічній діяльності держави у сфері національної безпеки, пов'язаної з перспективним плануванням та управлінням державними ресурсами у сфері національної безпеки, кризовим управлінням та трансформаційним прогнозуванням під час формування механізмів реалізації державного управління національною

безпекою у процесі модернізації державного управління національною безпекою. Визначено адаптаційні цілі та пріоритети діяльності органів та суб'єктів державної влади, до компетенції яких належать питання забезпечення національної безпеки України на геополітичному рівні, з метою мінімізації трансформаційних загроз державному управлінню національною безпекою, захисту національних інтересів України на міжнародному рівні, щодо підвищення конкурентоспроможності української держави;

набуло подальшого розвитку:

– система принципів державного управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, що базується на пріоритеті прав і свобод людини й громадянина, верховенстві права, суверенній рівності держав, територіальній цілісності, непорушності державних кордонів і дотримання взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними нормами міжнародного права шляхом її доповнення принципами своєчасності й адаптивності щодо захисту національних інтересів відносно реальних і потенційних загроз, чіткого розмежування повноважень і взаємодії органів державної влади у забезпеченні національної безпеки, дієвості демократичного контролю у сфері національної безпеки в умовах геополітичних трансформацій та загроз;

– виокремлення критеріїв геополітичних трансформацій відповідно до основних структурно обумовлених вимірів та рівнів, що охоплюють трансформаційні політико-просторові і економіко-просторові характеристики: фіксація і прогноз меж полів взаємодії, динамічна мозаїка яких формує геополітичну структуру світу; дослідження механізмів і форм контролю над геопростором; геополітичне районування планети на основі розмежування геополітичних полів провідних суб'єктів; виявлення об'єктивно існуючих просторових політичних одиниць, геостратегічних зон та геополітичних регіонів; подолання конфронтаційної логіки в міжнародних відносинах; розробка геополітичних кодів для суб'єктів геополітики тощо;

– наукові положення топологічного конструкту загроз системи державного управління національною безпекою, що співвідносний сферам геополітичних трансформацій (економічно-фінансова, військово-оборонна, інформаційно-комунікативна, науково-технологічна, екологічно-сировинна, соціально-демографічна, етнонаціональна, культурно-ідеологічна), передбачає класифікацію геополітичних викликів (терористичні, енергетичні, військово-біологічні, інформаційно-комунікативні), обґрунтовує стадій їх розвитку (небезпека, виклик, ризик, загроза, катастрофа); визначено відповідну сукупність ризиків національної безпеки в контексті синтетичних змін системи;

– доведено необхідність розробки альтернативної моделі державного управління національною безпекою, яка в комплексі своїх завдань спрямована на: підвищення управлінсько-правової дієздатності суб'єктів державного управління щодо забезпечення національної безпеки; досягнення демократичної конкурентоспроможної системи управління національною безпекою в умовах

геополітичних змін; створення ефективного сектору безпеки й оборони, підвищення обороноздатності та ефективної боротьби в умовах гібридної війни; протидію терористичним викликам, через відновлення територіальної цілісності держави та повернення контролю над окупованими територіями; створення реальних можливостей інтеграції в ЄС і НАТО; стратегічне партнерство міжнародними організаціями тощо. Запропонована модель може бути використана для підвищення ефективності державного управління національною безпекою в Україні в умовах ранжування пріоритетності та імовірнісної ситуативності зміни невикористаних можливостей.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у системі державного управління національною безпекою в Україні в умовах геополітичних трансформацій та загроз. Результати дисертаційного дослідження знайшли своє практичне застосування в діяльності окремих державних установ, що підтверджується відповідними довідками про впровадження, зокрема: Державною екологічною інспекцією Поліського округу (довідка № 1024/7/3-08 від 20.03.2020 р.) в частині удосконалення сучасних механізмів державного управління екологічно-сировинною сферою в контексті геополітичних трансформацій і загроз та їх впливу на національну безпеку на рівні Житомирського регіону; Головним управлінням статистики у Житомирській області (довідка № 920/А від 04.12.2020 р.) у процесі підготовки пропозицій з надання можливості безпечно і оперативно отримувати статистичну інформацію з наборів даних Держстату, розміщених на Єдиному державному вебпорталі на регіональному рівні у контексті забезпечення модернізованого державного управління національною безпекою; Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Житомирської міської ради (довідка № 50 від 22.01.2021 р.) щодо регулювання життєдіяльності суспільства на рівні гармонійного і безпечного розвитку, реалізації громадян у молодіжній та спортивній мобільності у контексті забезпечення ефективного управління національними інтересами на місцевому рівні; Управлінням розвитку інформаційних технологій Житомирської міської ради (довідка № 6 від 29.01.2021 р.) під час розробки пропозицій щодо регулювання інформаційно-технологічною сферою на місцевому рівні у контексті забезпечення ефективного державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз; Департаментом охорони здоров'я Житомирської обласної державної адміністрації (довідка № 620/01-1 від 01.02.2021 р.) у процесі удосконалення механізму щодо убезпечення та протидії біологічно-епідеміологічним загрозам у контексті боротьби із пандемією COVID-19.

Теоретичні результати дисертації використані Державним університетом «Житомирська політехніка» при підготовці фахівців з публічного управління та адміністрування. Пропозиції авторки з удосконалення теоретичних положень формування та реалізації державної політики в сфері державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз; ідентифікацію складових державної політики, які пов'язані із специфічними формами державного управління в умовах трансформацій та геополітичних

загроз; визначення сфер впливу геополітичних загроз на національну безпеку використано у процесі розробки навчальних програм і навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін «Державне управління», «Регіональне управління», «Державна політика», «Державна служба», «Аналіз державної політики», «Державна політика в сфері національної безпеки», «Стратегічне управління» та «Політологія» (довідка № 44-45/85 від 15.01.2019 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, розроблені авторкою особисто. Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам опублікованих робіт, у дисертації не використовуються. Авторський внесок у працях, опублікованих у співавторстві, конкретизовано в списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження оприлюднені міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах, серед яких: «Актуальні проблеми імплементації інноваційно-орієнтованої моделі розвитку національної економіки» (Чернігів, 2012), «Імперативи розвитку України в умовах глобалізації» (Чернігів, 2012), «Проблемные аспекты, пути решения в современной науке» (Краків, 2012), «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах» (Житомир, 2013), «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах» (Житомир, 2014), «В єдності сила. Співпраця польсько-українська в переломних моментах історії та сучасності» (Житомир, 2014), «Інноваційні методи викладання у вищій школі» (Чернігів, 2014), «Людина віртуальна: нові горизонти» (Рубіжне – Харків – Київ – Житомир – Баку – Ніш – Зелена Гура, 2015), «Філософія, релігія та культура у глобалізованому світі» (Житомир, 2015), «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти» (Чернігів, 2016), «Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації» (Львів, 2016), «Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні» (Полтава, 2017), «Сучасні виклики для суспільних наук в умовах глобалізації» (Львів, 2018), «Міське самоврядування в Україні: теорія та практика» (Полтава, 2018, 2019), «Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення» (Київ, 2019), «Сучасні технології менеджменту забезпечення сталого розвитку економіко-правових систем в умовах євроінтеграції» (Черкаси, 2019), «Інновації в науці: виклики сучасності» (Варна, Болгарія, 2019), «Економічна безпека: держава, регіон, підприємство» (Полтава, 2020, 2021), «Розвиток публічного управління в Україні» (Львів, 2020).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження опубліковано у 64 наукових працях, з них: 1 одноосібна монографія, 1 колективна монографія, 18 статей у наукових фахових виданнях України з державного управління та виданнях, внесених до наукометричних баз, 4 статі у наукових періодичних виданнях інших держав за напрямом, з якого підготовлено дисертацію, 23 публікації у матеріалах конференцій, 17 праць, які додатково відображають наукові результати. Загальний обсяг публікацій становить 37,37 друк. арк.

Структура дисертації Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 497 сторінок. Список використаних джерел включає 332 найменування. Дисертація містить 27 таблиць, 25 рисунків, 10 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну й практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** - *«Теоретико-методологічні засади дослідження державного управління національною безпекою в контексті геополітичних концепцій та пріоритетів»* – досліджено та узагальнено генезу розвитку та фактори впливу геополітичних загроз на систему державного управління в умовах глобальної інтеграції та трансформаційних перетворень; охарактеризовано еволюційні трансформації у європейському та світовому просторах суспільно-політичного буття; актуалізовано сучасний контекст утвердження системи ідейно-політичних цінностей, у тому числі, у сфері національної безпеки.

З'ясовано, що глобалізація є масштабним явищем, що несе в собі значну кількість негативних наслідків, насамперед, – руйнування економічного, політичного і соціокультурного буття національних держав, часткову або ж повну втрату духовних основ їхнього суспільного життя. Застосувавши основні підходи у методології геополітичних досліджень, доведено, що сучасні процеси глобалізації призводять до надзвичайно глибинних та складних цивілізаційних проблем: поширюючись у світовому просторі, такі процеси набувають спільних рис, зі збільшенням яких пришвидшуються процеси трансформації та інтеграції суб'єктів загальноцивілізаційного поступу.

Охарактеризовано підходи сучасних геостратегів щодо розподілу основних структурно обумовлених вимірів сучасного геополітичного аналізу: стратегічні впливи, що визначаються фактором підвищення сукупної могутності та прагнення досягнення більш значущої ролі швидко зростаючих держав; зростання економічних тенденційних впливів у процесі глобалізації та посилення ролі транснаціональних суб'єктів; врахування зростаючого впливу проблем природничого та екологічного характеру; тиску глобальних та регіональних демографічних зрушень і врахування існуючих обмежених можливостей розвинених країн – за умов прийому та асиміляції емігрантів в найближчі роки буде тільки зростати; зростання жорсткого втручання в особливий духовний простір, що є полем культурних кодів і цільовим об'єктом політико-соціальної деконструкції; власне геополітичний і гео економічний рівні, що охоплюють трансформаційні політико-просторові і економіко-просторові характеристики сучасного світу.

З урахуванням вищезазначеного, виокремлено основні критерії щодо геополітичних трансформацій: фіксація і прогноз меж полів взаємодії, динамічна мозаїка яких формує геополітичну структуру світу; дослідження

механізмів і форм контролю над геопростором; геополітичне районування планети на основі розмежування геополітичних полів провідних суб'єктів; виявлення об'єктивно існуючих просторових політичних одиниць, геостратегічних зон та геополітичних регіонів; подолання конфронтаційної логіки в міжнародних відносинах; розробка геополітичних кодів для суб'єктів геополітики тощо.

Відтак визначено, що сучасні процеси трансформацій геополітичного та гео економічного простору стають ще більш складними та суперечливими, зацентровано на актуалізації необхідності розв'язання глобальних проблем безпеки, кардинальних суспільно-політичних та соціально-економічних змін, які останнім часом спостерігаються у багатьох країнах, які здійснюють визначальний вплив на міжнародну та національну безпеку. Тому емпіричною основою у дослідженні цих процесів і їх впливу на рівень розвитку сучасних держав стали нормативно-правові акти, що регламентують відносини суб'єктів застосування механізмів державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій. Взято до уваги ключовий показник у розвитку сучасних суспільств, яким є індекс забезпечення безпеки та захисту суспільства: відповідно до показників щорічного дослідження у світі та оприлюднення його як Індексу людського розвитку протягом 2014-2020 рр., виокремлено більш та менш безпечні системи державного управління щодо забезпечення національної безпеки (табл. 1).

Таблиця 1

Найбільш та найменш безпечні країни відповідно до величини індексу забезпечення безпеки та захисту суспільства у 2014-2020 рр.

Роки	Найбезпечніші країни	Найнебезпечніші країни
2014	Австрія, Данія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Японія	Афганістан, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Судан, Центральноафриканська Республіка
2015	Австрія, Данія, Ісландія, Нова Зеландія, Словенія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Японія	Афганістан, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Судан, Центральноафриканська Республіка
2016	Австрія, Данія, Ісландія, Норвегія, Швейцарія, Швеція, Японія	Афганістан, Ємен, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Центральноафриканська Республіка
2017	Австрія, Данія, Ісландія, Нова Зеландія, Норвегія, Швейцарія, Швеція, Японія	Афганістан, Ємен, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Центральноафриканська Республіка
2018	Данія, Ісландія, Нова Зеландія, Норвегія, Сінгапур, Швейцарія, Японія	Афганістан, Демократична Республіка Конго, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Центральноафриканська Республіка
2019	Данія, Ісландія, Норвегія, Сінгапур, Швейцарія, Японія	Афганістан, Демократична Республіка Конго, Ірак, Південний Судан, Сирія, Сомалі, Центральноафриканська Республіка
2020	Данія, Ісландія, Нова Зеландія, Норвегія, Сінгапур, Фінляндія, Швейцарія, Японія	Афганістан, Венесуела, Демократична Республіка Конго, Ємен, Ірак, Південний Судан, Сомалі, Центральноафриканська Республіка

Джерело: складено авторкою

Показано, що в результаті послаблення ролі національних держав, ключову роль починають відігравати відповідні транснаціональні структури або навіть окремі держави – лідери (Америка, Китай, Індія, Бразилія), які й здійснюють трансформацію традиційної моделі світоустрою.

У результаті аналізу досліджень міжнародних індексів за даними Інституту економіки та миру («Institute for Economics and Peace»), Звіту про світовий показник спокою («Global Peace Index», GPI), Індексу поточних внутрішніх та міжнародних конфліктів («On going Domestic and International Conflict domain»), Індексу забезпечення безпеки та захисту суспільства («Societal Safety and Security domain»), Індексу мілітаризації («Militarism at in domain») тощо було з'ясовано, що функціонування системи державного управління в умовах глобальної інтеграції обов'язково передбачає її трансформацію, що характеризує різні форми радикальних змін, яких зазнає геополітична система світу і національна держава в процесі глобалізації. Стверджується, що глобальна інтеграція на сьогодні є основним базовим фактором геополітичних змін у світі, відповідно до якої змінюється система міжнародних відносин (перехід від біполярної до однополярної), відбувається структурно-морфологічна перебудова всієї міжнародної системи.

У другому розділі – *«Причинно-наслідковий аналіз геополітичних трансформацій та загроз в системі державного управління національною безпекою»* здійснено концептуально-категоріальне дослідження понять у сфері державного управління національною безпекою, розкрито їх сутність; виявлено проблемні питання державного управління щодо забезпечення національної безпеки України в умовах геополітичних трансформацій та загроз, перш за все, щодо внутрішньої та зовнішньополітичної сфери; охарактеризовано сфери поширення геополітичних трансформацій залежно від сукупності геополітичних ризиків.

Доведено, що за своїм змістом і структурою безпека є багатогранним і складним суспільним явищем. У системі людських суспільно-державних відносин безпека є головним фактором, що забезпечує її стабільність, яка у соціальній структурі розповсюджується на формування і розвиток всіх соціальних рівнів – від малих спільнот до глобальних систем або глобального соціуму. Як предмет державно-управлінського аналізу поняття «безпека» найбільше трактується як антитеза небезпеки, конкретним виявом якої стає концепт загрози. Визначено, що державне управління є видом діяльності держави, сутністю якого є здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного і культурного розвитку держави, забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя. Стратегічно важливими є напрямки державної політики щодо забезпечення національної безпеки у різноманітних сферах суспільного життя і їх інституційне забезпечення (рис. 1).

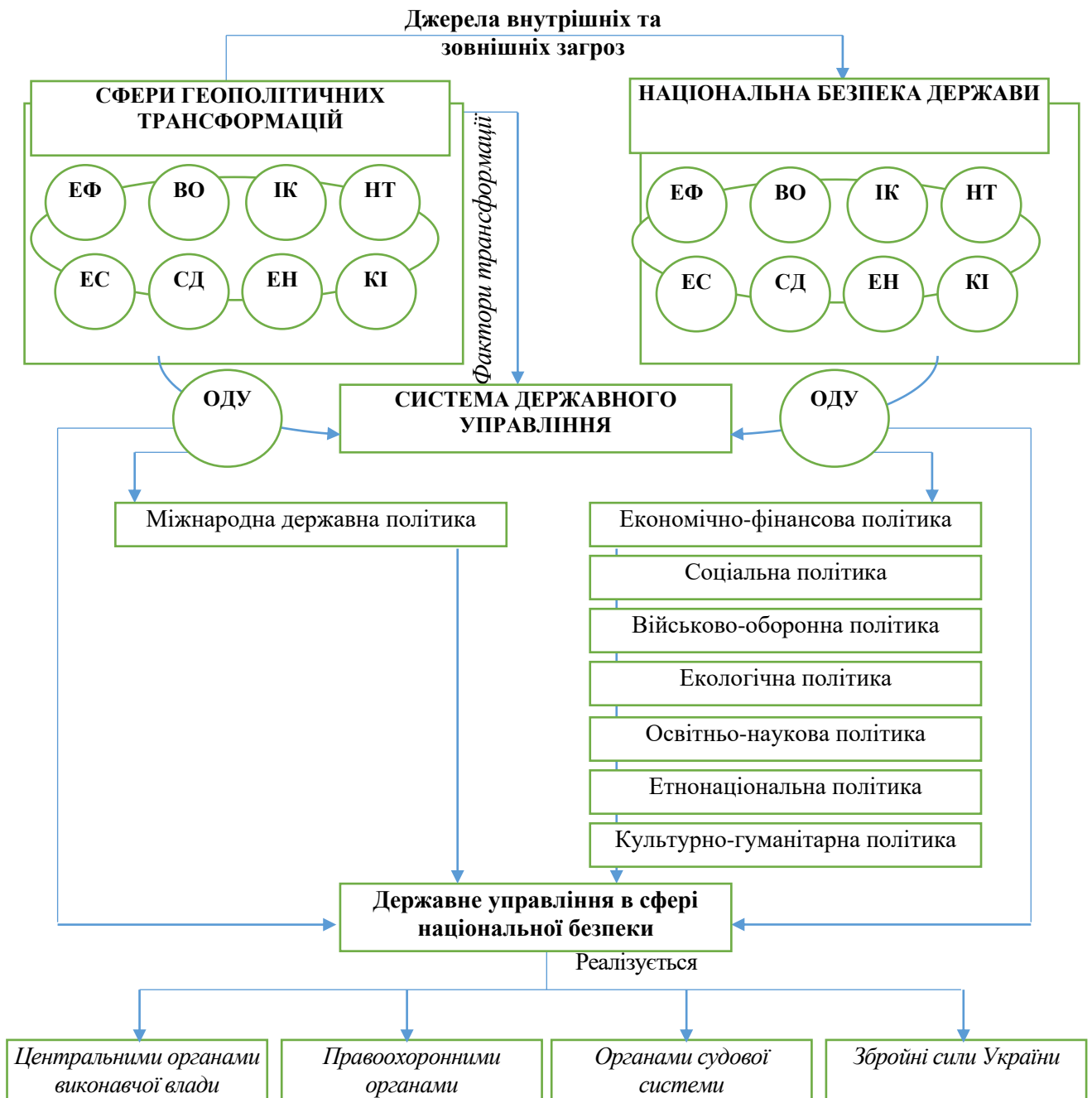

Рис. 1. Теоретична конструкція розвитку державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз

Примітки: ЕФ – економічно-фінансова; ВО – військово-оборонна; ІК – інформаційно-комунікаційна; НТ – науково-технологічна; ЕС – екологічно-сировинна; СД – соціально-демографічна; ЕН – етнонаціональна; КІ – культурно-ідеологічна; ОДУ – об’єкт державного управління

Джерело: складено авторкою

Підтверджено, що саме процес удосконалення сфери гарантування й поширення національної безпеки забезпечує прогресивний розвиток держави, досягнення національних інтересів, стабільність її функціонування. У цьому

сенсі визначальною є роль державно-управлінських інституцій у забезпеченні національної безпеки. Тому визначено, що саме система державного управління – це спосіб управління державою, для якого характерні визначеність та стійкість управлінських цілей, національних інтересів та цінностей, державного устрою, правової системи, методів політичного управління та системи контролю за рішеннями, які приймаються.

Обґрунтовано необхідність формування системи національної безпеки, яка полягає в тому, що вона є генератором динамічної стабільності та основною гарантією конституційного ладу і територіальної цілісності. Існуючи в конфліктогенному середовищі, дана система постійно перебуває у стані небезпеки щодо необхідності збереження не лише цілісності об'єкта, але й себе самої, тобто підтримання належного рівня гомеостазису. Проте, структура національної безпеки є неповною і недієздатною у сучасному глобалізованому світі без міжнародно-політичної складової.

Доведено, що міжнародна безпека безпосередньо залежить від міжнародних взаємовідносин, які гарантують зовнішню складову національної безпеки кожної країни та одночасно виключається загроза війни і військових конфліктів у процесі вирішення гострих міжнародних суперечок і непорозумінь. Тому за основу для формування державного управління національною безпекою взято показники Індексу поточних внутрішніх та міжнародних конфліктів.

З'ясовано, що система державного управління є системою розгалужених причинно-наслідкових зв'язків між нацією та необхідністю досягнення стану її захищеності в сучасному глобалізованому світі, у якому невпинно виникають нові виклики і загрози. У цьому контексті саме на державно-управлінську систему покладаються зобов'язання щодо визначення національної ідеї, в основі якої є національні інтереси, що корелюють завдання національної безпеки. Тому державне управління системою забезпечення національною безпеки носить виключно стратегічний характер і націлене на розширення можливостей реалізації національних інтересів у державі. Відтак, система забезпечення національної безпеки оцінюється індикативними показниками щодо державного управління в напрямку прогресивного розвитку досягнення національних інтересів.

Доведено, що загрози у сфері національної безпеки та їх вплив на державне управління є динамічними та обумовлюються захистом національних інтересів і визначаються доктринами, корегуються стратегіями. Тому виняткової ролі набуває саме ефективне державне управління з метою досягнення національних інтересів та з огляду на національну безпеку у різноманітних сферах суспільного буття. Відтак, ідентифіковано сфери геополітичних трансформацій, відповідно до чого удосконалено їх змістовне наповнення. За кожною сферою визначено сукупність ризиків щодо національної безпеки, що є основою трансформації державного управління в досліджуваній сфері (табл. 2).

Сфери геополітичних трансформацій в контексті впливу на національну безпеку

економічно-фінансова сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ монополізація економічно-фінансових ринків ТНК; ○ витіснення з міжнародного ринку держав із слаборозвиненими економічно-фінансовими системами; ○ зростання ризиків економічно-інформатизованої злочинності в умовах розвитку електронної економіки; ○ зниження експортно-імпортних можливостей країн із слабкою конкурентоспроможністю; ○ ризики економічно-фінансової гегемонізації з боку держав з високим рівнем конкурентоспроможності на міжнародних ринках
військово-оборонна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ вразливість військово-оборонних систем, які не перебувають у складі військово-оборонних союзів та альянсів (НАТО, миротворчих сил ООН, ОБСЄ); ○ зниження можливостей в обороноздатності країн, які перебувають у стані військових конфліктів та військових дій, через міжнародний адміністративно-правовий тиск; ○ вразливість обороноздатності країн, які відмовилися від ядерного озброєння; ○ загроза нарощування ядерного потенціалу закритими авторитарними державами (Іраном, Китаєм, РФ); ○ зростання військово-терористичних загроз через військово-технологічний експорт; ○ розширення ризиків щодо виникнення кібер-конфліктів та кібер-нападів; ○ загроза глобальної війни, з використанням мікробіологічної та бактеріологічної зброї
інформаційно-комунікативна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ ризик повного відходу від реальної суспільної взаємодії до віртуальної; ○ криза «живого» спілкування і перехід його до on-line форм, що загрожує підвищенням інтроверзації у суспільній взаємодії та державному управлінні; ○ розширення можливостей у здійсненні інформаційних кібер-атак та розпалювання інформаційних війн; ○ слабкий контроль у поширенні загрозової, фейкової інформації у інтернет-просторі; ○ ризики неконтрольованого поширення пропагандистського та маніпулятивного ідеологічного впливу
науково-технологічна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ зниження творчого наукового потенціалу через залежність від технологічних процесів; ○ розширення ризиків щодо наукового плагіату; ○ підвищення ризиків щодо масового вторгнення у аерокосмічний простір та викликів техногенного типу
екологічно-сировинна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ знецінення природно-біологічних факторів щодо суспільно-державного розвитку; ○ утилітарно-споживачьке ставлення до природних ресурсів, що призводить до виснаження планетарних ресурсної бази; ○ формальна стратегія щодо подолання глобальних екологічних проблем, яке ґрунтується на рекомендаційно-правових засадах (особливо у державах третього світу)
соціально-демографічна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ ризики щодо депопуляції населення у країнах Європи; ○ перевищення чисельності померлих над чисельністю народжених, пов'язане переважно із низькою народжуваністю і старінням населення; ○ збільшення міграційних потоків до країн західної Європи та країн північної Америки; ○ загрози виснаження соціально-трудова ресурсів у країнах східної Європи (в тому числі, в Україні) через неконтрольовану стаціонарну міграцію; ○ швидкі темпи приросту населення на азійському та африканському континенті
етнонаціональна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ збільшення міграційних потоків на європейський континент, що провокує зіткнення національних інтересів та виникнення етнорелігійних конфліктів; ○ поширення крайніх форм націоналізму та екстремізму; ○ інтеграція та повна асиміляція малих народностей та етнічних груп; ○ зростання тенденцій «ісламізації» у континентальній Європі, що призводить до посилення терористичних викликів та загроз
культурно-ідеологічна сфера	<ul style="list-style-type: none"> ○ посилення двополюсної конфронтації між демократично-ліберальними цінностями та авторитарно-егалітарним ідеократизмом; ○ зародження квазіморальних культурно-ідеологічних форм взаємодії; ○ знецінення елітарних форм культури, через підміну масовою культурою та неконтрольованою нормативно-моральною тенденційністю; ○ унормування культурно-ідеологічних цінностей загальносвітовим орієнтирам та моді

Джерело: складено авторкою

Визначено, що з позицій державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз і трансформацій концептуально слід розглядати розмаїття внутрішніх і зовнішніх, об'єктивних і суб'єктивних суперечностей суспільного розвитку як у окремо взятій країні, так і на міжнародній арені в різних сферах людської життєдіяльності, що ускладнюють врегульовану державним управлінням діяльність суб'єктів національної безпеки зі створення сприятливих умов для прогресивного функціонування і розвитку національних інтересів, джерел добробуту народу, а також забезпечення ефективного функціонування системи національної безпеки, її системоутворюючих елементів.

У третьому розділі – «*Інституційне забезпечення державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз*» охарактеризовано світові моделі політики безпеки та процес управління безпекою в сучасних державних системах; здійснено аналіз структури державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки України, досліджено зміст діяльності відповідних суб'єктів, розкрито зміст стратегії державного управління національною безпекою як найбільш ефективного механізму захисту національних інтересів держав.

Розглянуто конкурентоспроможні моделі систем національної безпеки, які можуть стати репрезентативними для розробки української безпекової системи: *американська* – орієнтована на поєднання зовнішньої та внутрішньої безпеки, яку використовують за взірць більшість держав; *японська* – з акцентом на внутрішню соціальну безпеку; *китайська* – найбільш концентрована модель системи безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільства; *трансформаційні моделі* – які нещодавно здобули незалежність, а також здійснюють глибинну переорієнтацію свого розвитку.

Визначено основоположні функції у сфері державного управління національною безпекою, що здійснюються на рівні державної організації: створення послідовних правових норм щодо безпеки; формування соціальних установок усіх суб'єктів; надання соціуму відчуття безпеки та розвитку; прогнози щодо загроз безпеці держави та союзів; створення умов для реалізації національних інтересів; міжнародне співробітництво та виконання союзних зобов'язань; охорона духовної та матеріальної національної спадщини; захист природного середовища, головним чином повітря, ґрунту та води; пошук нових інструментів та способів протидії сучасним загрозам.

Окреслено підходи щодо формування структури державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, досліджено зміст діяльності відповідних суб'єктів (рис. 2).

Досліджено зміст діяльності суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, окреслено підходи до формування структури суб'єктів системи управління національною безпекою. Визначено, що міжгалузеве управління національною безпекою являє собою свідомий, цілеспрямований, організуючий, результативний вплив суб'єкта управління на національну безпеку в різних сферах життєдіяльності.

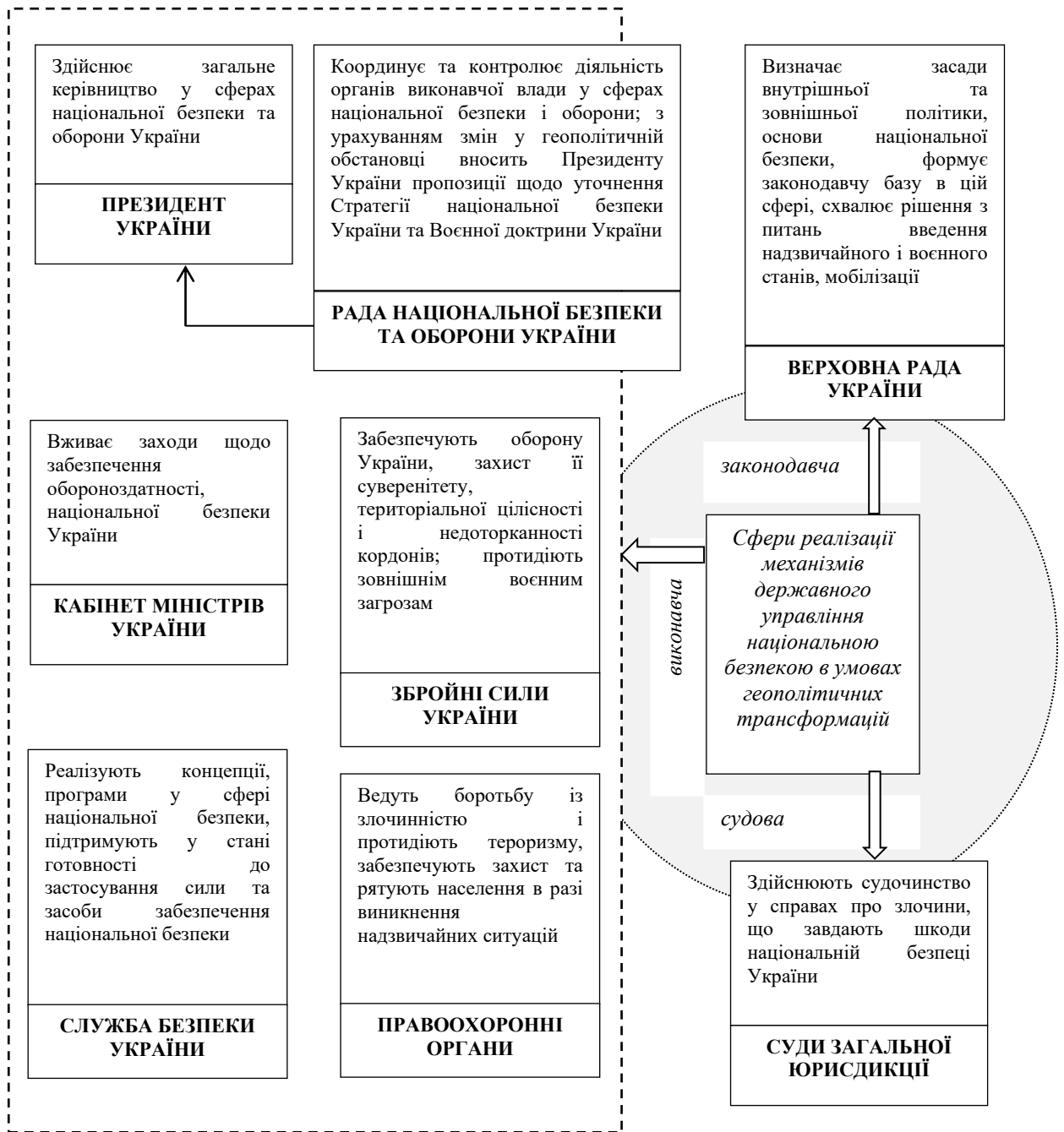

Рис. 2. Спеціальні функції та повноваження державних інституцій та органів України у сфері реалізації національної безпеки

Джерело: складено авторкою

Виявлено, що державне управління національною безпекою з метою досягнення національних інтересів здійснюється не лише на загальнонаціональному рівні, а, насамперед, на регіональних рівнях, де й виявляється уся складність в узгодженні державно-управлінських відносин та реальних поточних потреб і проблем, а також винятковість загроз, які виникають і визначають специфічний локальний розвиток на окремих державних територіях, як представлено на рисунку 3.

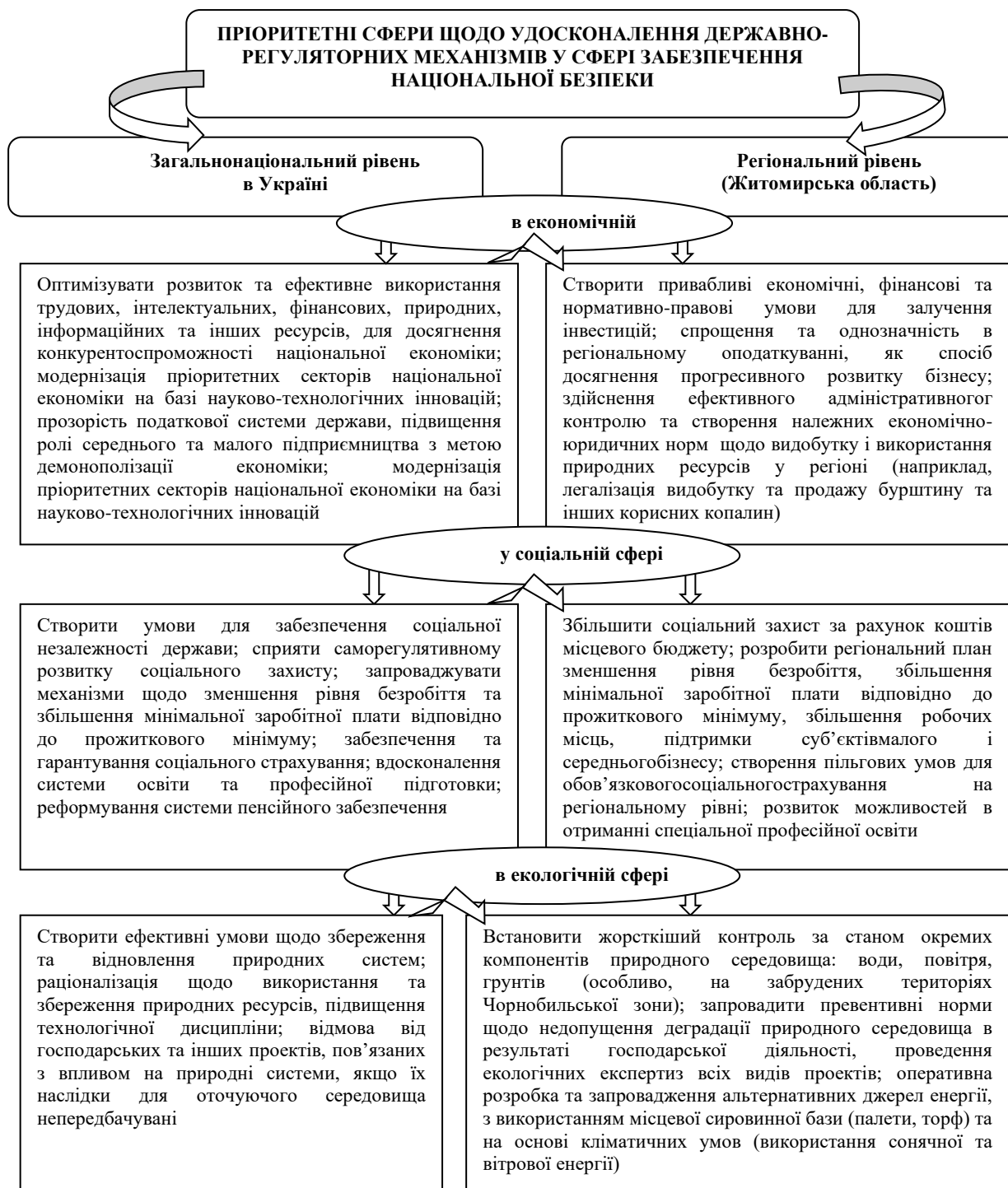

Рис. 3. Напрями удосконалення державно-регуляторних механізмів у пріоритетних сферах у забезпеченні національної безпеки на загальнонаціональному та регіональному рівнях

Джерело: складено авторкою

Водночас, державне управління не зводиться лише до діяльності органів виконавчої влади внаслідок нерозривного зв'язку та взаємодії з іншими

державно-владними структурами, законодавчої та судової гілок влади. Останні здійснюють значний вплив на економічне та соціальне-політичне середовище.

Підтверджено, що жодна, навіть еталонна, модель державного управління національною безпекою не може опиратися виключно на вищевказані критерії та цінності. Особливе місце у забезпеченні стратегічних сфер, таких як національна безпека, займає контроль – система цивільного контролю у сфері національної безпеки та оборони. Проте є й об'єктивні фактори, які поза волею суб'єктів безпекового процесу обмежують їх, змушуючи змінюватися (трансформуватися), підлаштовуватися під реальні умови, такі як: географічне положення, величина території, кількість населення, комунікації, технологічний, економічний, воєнний потенціал, культурні традиції.

Проаналізовано стратегію державного управління національною безпекою як найбільш ефективного механізму захисту національних інтересів держав у вкрай глобалізованому світі. Доведено, що головною метою безпекової стратегії є забезпечення такого рівня національної безпеки, який би гарантував права і свободи людини-громадянина, сталий інноваційний розвиток системи, її культури та ідентичності, конкурентоспроможність економіки і суспільства, подальше зміцнення міжнародних позицій та авторитету держави у сучасному світі. Показано що державне управління з метою досягнення національних інтересів та з огляду на національну безпеку в сфері державного управління здійснюється у сферах: державного управління; соціальній; економічній; фінансовій; інформаційній та кібернетичній; науково-технологічній; екологічній; гуманітарній; оборони, охорони та захисту країни, її кордонів; правоохоронній та спеціальній; зовнішньополітичній. Проте є особливі сфери не тільки на загальнонаціональному рівні, але й на регіональному.

У четвертому розділі – «Кодифікація геополітичних загроз та адаптивність механізмів державного управління щодо їх нейтралізації» здійснено класифікацію загроз, розроблено їх типологічну модель запропоновано напрями та механізми модернізації державного управління щодо усунення викликів, загроз, небезпек.

Визначено, що з позицій державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз і трансформацій слід виокремити терористичні, енергетичні, військово-біологічні, інформаційно-комунікативні загрози.

Терористичні загрози. З'ясовано, що в глобалізованому світі міжнародний тероризм став однією з найскладніших проблем світової спільноти у ХХ ст. на початку ХХІ ст. Сьогодні тероризм є фактором не внутрішньодержавного, а переважно міждержавного значення. Тому уряд будь-якої країни, розробляючи свою зовнішньополітичну стратегію, має враховувати, що діяльність терористів поширюється без огляду на державні кордони. Визначено, що успішна глобальна антитерористична діяльність вимагає розробки спільної стратегії і тактики боротьби, координації зусиль і планів світової спільноти щодо протидії загрози на регіональному й глобальному рівнях, належного фінансування. Головним завданням

залишається знищення усіх терористичних баз, виявлення джерел фінансування та їх закриття. Потрібний об'єднаний банк даних, у якому накопичуватимуться відомості про осіб, організації, сили, засоби, методи, канали зв'язку, фінансові операції, що мають відношення до тероризму, що надає змогу звільнитися від дублювання і прогалин у роботі спецслужб, розв'язати проблему інформаційного забезпечення оперативно-службової діяльності. Особливе значення має швидкість обміну інформацією, що дозволяє запобігти злочинам, забезпечує затримку, арешт і залучення до судової відповідальності конкретних осіб, що вчинили теракти тощо.

Запропоновано в частині вдосконалення механізмів державного управління національною безпекою в умовах терористичних загроз наступне:

- внесення змін до Закону України «Про національну безпеку» та до Стратегії національної безпеки України в частині виокремлення тероризму як особливо небезпечної загрози;

- запровадження системного моніторингу терористичних загроз щодо національної безпеки шляхом створення в межах існуючої штатної чисельності на стратегічному та оперативному рівнях державного управління аналітично-розвідувальних підрозділів;

- розробка та запровадження комплексних державних програм із залученням правоохоронних органів щодо запобігання терористичним викликам та загрозам.

Енергетичні загрози. Доведено неможливість досягнення ефективного державного управління та повноцінного розвитку економіки без енергетичної стабільності та вирішення проблеми глобальної енергетичної кризи, які загострюють необхідність щодо подолання цієї проблеми на геополітичному рівні. Безперечно, що вуглеводні ресурси, які є базовими в сучасних умовах, будуть вичерпані через певний час. Відповідно, країни-постачальники, так само, як і всі інші, будуть поступово змінювати структуру свого паливно-енергетичного балансу, приділяючи усе більшу увагу альтернативним джерелам енергії. Збереження ситуації, за якої 2 млрд. людей не мають доступу до енергетичних ресурсів, загрожує економічною катастрофою, зростанням напруженості у світі, появою нових конфліктів. Глобалізація енергетичних проблем і системи енергетичної безпеки, націленої на їх рішення, потребує міжнародного механізму, який би враховував саме глобальний аспект енергетичного виміру. Цей аспект стосується підходу до енергетичних ресурсів не тільки як до товару, але й як до однієї з основ економічного та гуманітарного розвитку світової спільноти. Енергетика, як і екологія, – це сфера, де проблеми і завдання стосуються умов життя суспільства у кожній країні. Також важливим завданням є широке запровадження енергоефективності як на національному, так і на міжнародному рівні, як основного пріоритету енергетичних стратегій. Заощадження енергоресурсів – найбільш рентабельний і екологічно відповідальний спосіб забезпечення зростаючого попиту на енергію. Це

вимагає модернізації державного управління національною безпекою в умовах глобальної енергетичної кризи та зростаючих загроз у цій сфері, а саме:

– внесення змін до Закону України «Про національну безпеку», Стратегії національної безпеки України, Закону України «Про енергетику», Закону України «Про ринок електричної енергії», Закону України «Про «зелену» енергетику», в частині виокремлення енергетичних загроз, які вносять дисбаланс у систему державного управління економічно-соціальною сферою;

– запровадження системного моніторингу енергетичних загроз щодо національної безпеки, шляхом створення в межах існуючої штатної чисельності на стратегічному та оперативному рівнях державного управління стратегічно-енергетичних підрозділів;

– розробка та запровадження комплексних державних програм із управління енергетично-сировинною сферою із залученням експертів у цій галузі.

Військово-біологічні загрози. З'ясовано, що основною тенденцією у ХХ столітті була боротьба та протидія військовим загрозам, спочатку – у першій половині ХХ століття, а у другій половині ХХ століття – протидія військовим загрозам і, одночасно, боротьба із тероризмом. За цієї умови важливим питанням є рівень гарантування безпеки як результат військових витрат і залежить від багатьох чинників, у тому числі від того, що вважати безпекою та економічно ефективними засобами її гарантування. Глобалізація, надавши людству численні блага, водночас, загострила питання ліній поділу між цивілізаціями, культурами та спільнотами. Відтак, зауважено, що провідні країни світу намагаються подолати фінансові та економічні проблеми, але разом із тим продовжується подальше зростання військових витрат і інвестицій у озброєння звичайного та стратегічного типів. Нині, увага світу прикута, насамперед, до питання нерозповсюдження ядерної зброї та контролю над звичайними озброєннями, однак набувають ваги питання та заходи з контролю над передачами чутливих виробів і технологій, що можуть становити загрозу безпеці. Система контролю над озброєннями та роззброєнням, зазвичай, розглядають як загрози, що походять від державних програм і заходів із запобігання щодо застосування хімічної та біологічної зброї.

Запропоновано такі напрями удосконалення та модернізації державного управління національною безпекою в умовах військово-біологічних загроз:

– внесення змін до Закону України «Про національну безпеку», Стратегії національної безпеки України, Закону України «Про збройні сили», Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», в частині виокремлення військово-біологічних загроз, які ускладнюють системне державне управління військово-оборонною та біологічно-техногенною сферами;

– запровадження системного моніторингу військово-біологічних загроз в межах національної безпеки, шляхом створення в межах дійсного державного управління військово-розвідувальних та біологічних оперативних підрозділів;

– розробка та запровадження комплексних державних програм із залученням військово-оборонних, правоохоронних органів щодо запобігання військово-біологічним викликам та загрозам.

Інформаційно-комунікативні загрози. Підтверджено, що новітні комунікативні процеси, завдяки їх пріоритету в усіх видах діяльності, спричинили кардинальні зміни в ціннісно-комунікативних орієнтаціях людей сучасної цивілізації: інформація, знання в постіндустріальному суспільстві, форми і темпи їх творення та передачі стають основними чинниками випуску нової продукції, підтримання її конкурентноспроможності та виведення країни на рівень інноваційного розвитку не лише в економічній, технологічній, а й в соціальній, етнокультурній, духовній та інших соціогуманітарних сферах. Показано, що характерною стратегічною ознакою сучасної глобалізованої епохи є прискорені темпи генерування нових форм гуманітарно-політичної безпеки та набуття інформацією всеохоплюючого ціннісного характеру. Характерною ознакою сучасного етапу науково-технічного прогресу є стрімкий розвиток інформаційних технологій, їх використання як у повсякденному житті, так і в управлінні державою, зважаючи на те, що інформаційна складова є найсуттєвішим фактором у породженні гібридних загроз і війн у сучасному світі.

Розроблено пропозиції щодо удосконалення і адаптації державного управління національною безпекою в умовах інформаційно-комунікативних загроз, пропагандистсько-ідеологічних викликів, маніпулятивних інформаційних кампаній, а саме:

– внесення змін до Закону України «Про національну безпеку», Стратегії національної безпеки України, Закону України «Про інформацію», Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», Закону України «Про державну таємницю» в частині виокремлення інформаційно-комунікативних загроз, які дестабілізують державне управління інформаційно-духовною та ідеологічно-пропагандистською сферами;

– запровадження системного інформаційно-аналітичного моніторингу у сфері національної безпеки шляхом створення в межах існуючої штатної чисельності на стратегічному та оперативному рівнях державного управління аналітично-інформаційних та ідеологічно-пропагандистських підрозділів;

– розробка та запровадження комплексних державних програм із залученням інформаційно-медійних ресурсів та експертів щодо запобігання інформаційно-комунікативним викликам та загрозам.

У п'ятому розділі – *«Стратегізація системи державного управління національною безпекою України в умовах геополітичних загроз»* розроблено модернізаційно-адаптаційну стратегію розвитку державного управління

національною безпекою в умовах глобальних трансформацій та геополітичних загроз на основі проведеного SWOT-аналізу.

З'ясовано, що в умовах докорінних змін у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі Україна потребує осучаснення державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз, яка неможлива без вироблення відповідної стратегії щодо адаптації державного управління національною безпекою. Тому, в умовах докорінних змін у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі, Україна потребує розробки альтернативної концептуально-модернізованої моделі державного управління національною безпекою. Для визначення стану безпекового середовища та подальшої розробки стратегічних планів щодо державного управління найчастіше використовуються методи стратегічного аналізу. Одним з найбільш поширених та якісних інструментів стратегічного планування є методика SWOT-аналізу, що використана для надання реальної оцінки дійсному стратегічному стану державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз і трансформацій, які вони провокують. Як наслідок, виокремлено дві вісі: *«слабкі сторони – сильні сторони»*, що пояснює вплив ризиків, пов'язаних з відсутністю або недостатнім використанням механізмів державного управління щодо забезпечення національної безпеки в умовах геополітичних загроз, внаслідок чого посилюються виклики у сфері національної безпеки на геополітичному рівні, зменшується через підвищення рівня раціоналізації щодо використання механізмів державного управління у забезпеченні національної безпеки в умовах геополітичних загроз, внаслідок чого посилюється ефективність у реалізації державного управління національною безпекою на геополітичному рівні та зростає потенціал у розвитку всіх життєво важливих сфер життя; *«можливості – загрози»*, що пояснює рівень використання сприятливих обставин, за яких державне управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз, можливо використати для отримання переваг для розвитку усіх сфер, може знижуватися через наростання ризиків, за яких державне управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз, може зазнати негативного впливу зі сторони непрогнозованих чи неконтрольованих процесів, які можуть дестабілізувати розвиток ключових сфер, які перебувають під впливом геополітичних загроз.

Актуалізовано, що формулюючи стратегію удосконалення державного управління національною безпекою в країні та працюючи над слабкими сторонами, модернізуючи при цьому стратегію державного управління національною безпекою, держава повинна перетворювати актуальні загрози національній безпеці у сфері державної безпеки на сприятливі можливості. Обираючи стратегію, варто пам'ятати, що можливості і загрози за певних умов можуть переходити у протилежності.

Доведено, що отримані результати є репрезентативними, але не мають суттєвого впливу, якщо вони не застосовуються при розробці стратегії модернізації та адаптації державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз (рис. 4).

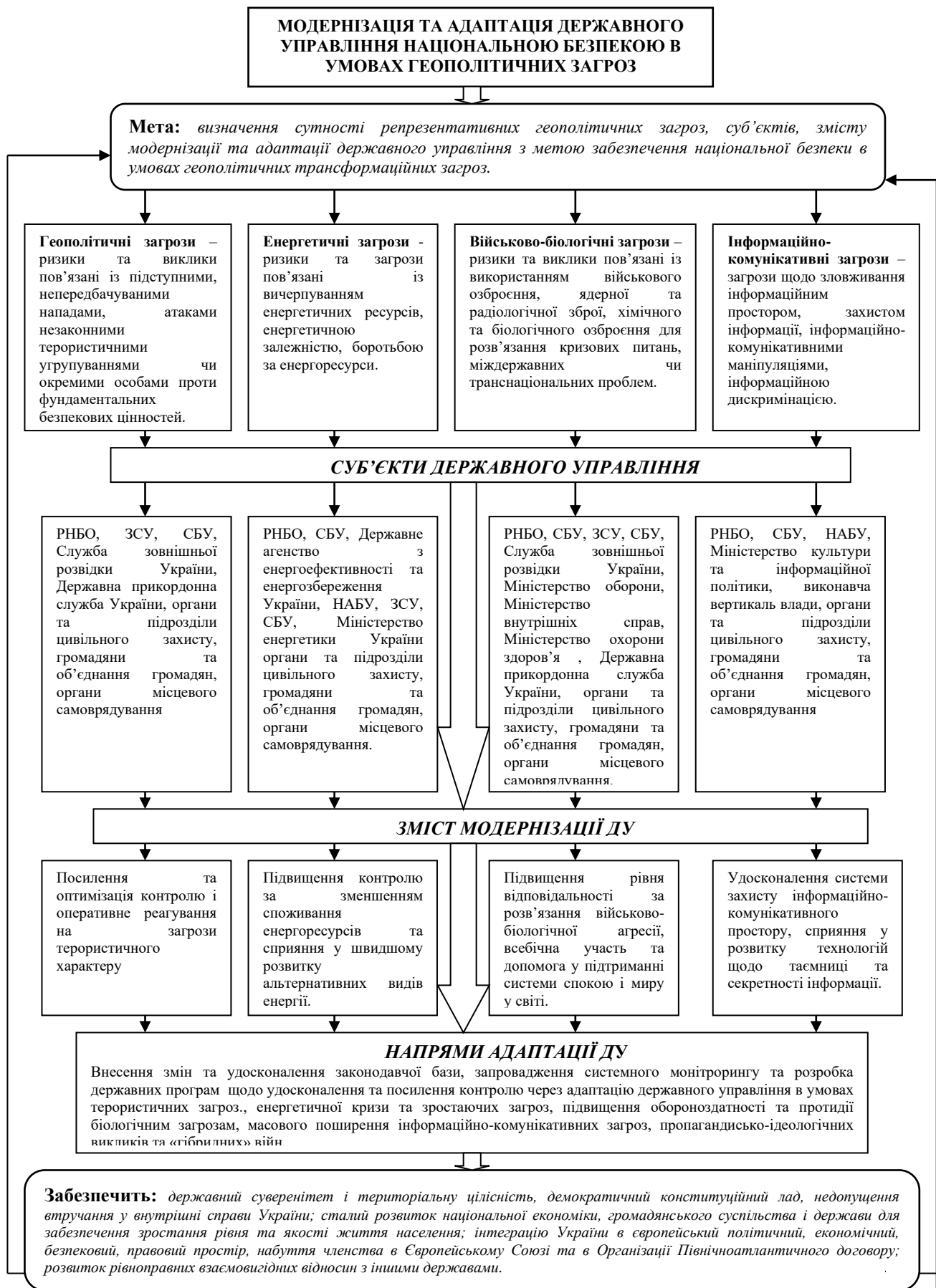

Рис. 4. Стратегія модернізації та адаптації державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз

Джерело: складено авторкою

Доведено, що розробка стратегії передбачає досягнення довгострокових цілей у розвитку відповідних інституцій. Тому, формулюючи стратегію щодо підвищення ефективності державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз та працюючи над слабкими сторонами, змінюючи стратегію державного управління національною безпекою, держава повинна перетворювати актуальні загрози в державному управлінні національною безпекою в умовах геополітичних загроз на сприятливі можливості.

Очевидним є факт, що основою для розробки будь-якої стратегії є законодавчо-правова база. У сфері забезпечення національної безпеки в Україні є Стратегія національної безпеки України від 14 вересня 2020 року. Тому у даному дисертаційному дослідженні розробка стратегії державного управління національною безпекою здійснено у теоретичній площині, а практично значущою стане тоді, коли перейде на етап реалізації, яка перетворить стратегічний план на дію. Саме реалізація стратегії державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій та загроз є остаточним і вирішальним етапом, на якому виявляться реальні сильні та слабкі сторони, а також можливості, представлені у стратегії, що відображаються на якості тих змін, які є обов'язковою умовою у реалізації стратегії. Успішна реалізація плану щодо державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз потребує системних довготермінових і короткотермінових програм, системної державної політики, процедур і правил, а також передбачає інтеграцію стратегічного плану в структуру організації через бюджет та управління її цілями.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено узагальнення та запропоновано вирішення актуальної наукової проблеми, що полягає у розробленні науково-теоретичних засад та виокремлення сучасних механізмів модернізації системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз щодо створення єдиного безпекового простору та нової ідеології безпеки України. За результатами науково-теоретичного й практичного дослідження сформульовано такі висновки та пропозиції:

1. Розкрито науково-теоретичні підходи до розуміння змісту та структури державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій і загроз. Показано, що основними досліджуваними проблемами в сучасному дискурсі державного управління нині є: теоретико-методологічні засади формування й реалізації зовнішньої політики держави, питання зовнішньополітичної безпеки, аналіз концептуальних основ теорії національної безпеки, виокремлення ризиків і загроз національній безпеці, у тому числі геополітичних, вироблення відповідних механізмів забезпечення національної безпеки, міжнародний досвід формування безпекового простору, розвиток системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій та загроз. Представлено національну безпеку як врегульовану державно-

політичну діяльність суб'єктів національної безпеки зі створення сприятливих умов для реалізації національних інтересів. Зазначається, що головну небезпеку на даному етапі розвитку становлять не внутрішні, а зовнішні загрози, які зростають під впливом глобальних трансформацій.

2. Досліджено передумови, джерела та фактори впливу геополітичних загроз на систему державного управління в умовах глобальної інтеграції та трансформаційних перетворень та виявлено: стратегічні впливи і досягнення більш значущої ролі швидко зростаючих держав; прискорення економічних тенденційних впливів та посилення ролі транснаціональних суб'єктів; підвищення ризиків природного та екологічного характеру, тиск глобальних та регіональних демографічних зрушень та ризики безконтрольних асиміляційних процесів у емігрантських спільнотах; зростання жорсткого втручання в особистий духовний простір, що є полем культурних кодів і цільовим об'єктом політико-соціальної реконструкції; геополітичний та геоекономічний рівні, що охоплюють трансформаційні політико- та економіко-просторові характеристики сучасного світу. Охарактеризовано критерії геополітичних трансформацій, як то фіксація і прогноз меж полів взаємодії, динамічна мозаїка яких формує геополітичну структуру світу; дослідження механізмів і форм контролю над геопростором; геополітичне районування планети на основі розмежування геополітичних полів провідних суб'єктів; виявлення об'єктивно існуючих просторових політичних одиниць, геостратегічних зон та геополітичних регіонів; подолання конфронтаційної логіки в міжнародних відносинах; розробка геополітичних кодів для суб'єктів геополітики тощо.

3. Розширено понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в контексті дослідження національної безпеки в умовах геополітичних загроз, зокрема: поглиблено трактування та зміст понять «державне управління», «національна безпека», «єдиний безпековий простір», «безпекове співробітництво»; уточнено поняття «зовнішня безпека», «внутрішня безпека», «міжнародна безпека», «політична географія», «геополітика», «геоекономіка»; надано авторське трактування поняттям «геополітичні загрози», «геополітичні трансформації». Представлено спеціальну методологію через систему принципів (перший блок – безпекова світова єдність, безпекове співробітництво, суверенна рівність держав, мірне співіснування, територіальна цілісність, пріоритет національних цінностей; другий блок – динамічна стабільність, верховенство права, розмежування повноважень і взаємодії суб'єктів, демократичний контроль у сфері національної безпеки, інформаційна комунікативність; третій блок – принципи синергетики, транзитивність, цілеорієнтованість, своєчасність і адаптивність, стабілізаційність) та триєдиний комплекс взаємопов'язаних закономірностей.

4. Виокремлено сфери поширення геополітичних трансформацій залежно від сукупності геополітичних ризиків та спектру стратегічних загроз, а саме: економічно-фінансова (система усіх видів економічно-фінансової діяльності у державі, яка забезпечується виробництвом, розподілом, обміном і споживанням товарів та послуг), військово-оборонна (системи діяльності

органів державної влади, сили і засоби, які спрямовані на забезпечення воєнної безпеки суспільства і держави), інформаційно-комунікативна (система усіх видів інформаційно-комунікативної діяльності у державі, яка спрямована на забезпечення стабільності та захисту держави від внутрішніх та зовнішніх викликів і загроз), науково-технологічна (система науково-творчої та технологічно-винахідницької діяльності, спрямованої на отримання і використання нових знань і технологій у всіх галузях науки і технологій), екологічно-сировинна (система діяльності та заходів, які спрямовані захист навколишнього природного середовища та ресурсно-сировинної бази у державі, з метою забезпечення екологічної рівноваги), соціально-демографічна (система різних видів діяльності, підприємств, закладів та установ у державі, які забезпечують задоволення потреб людей), етнонаціональна (система цілеспрямованих видів діяльності у державі, з метою регулювання відносин між етносами), культурно-ідеологічна (система духовної та ідеологічно-пропагандистської видів діяльності у державі, з метою задоволення освітніх, виховних, духовно-культурних та ідеологічних потреб).

5. Охарактеризовано світові моделі політики безпеки (англо-американську, європейсько-континентальну, східно-азійську, трансформаційну (перехідну), виокремлено сучасні конкурентоспроможні моделі систем національної безпеки, зокрема, американську, японську, китайську та трансформаційну, зважаючи на модернізаційну ефективність державного управління національною безпекою в сучасному глобалізованому світі. Окреслено особливості формування та реалізації державної політики національної безпеки України в умовах геополітичних трансформацій, пов'язаних із роззброєнням і збереженням миру, відверненням світової термоядерної війни, недопущенням локальних, регіональних і міжнародних криз, боротьбою із тероризмом та сепаратизмом, забезпеченням стабільного миру; зростанням ризиків у процесі світової економічно-господарської кризи; зменшенням енергоспоживання і підвищенням альтернативної енергоефективності; неконтрольованістю міграційних потоків та демографічним дисбалансом; масовим розвитком і впливом інформаційно-комунікативних ресурсів; протидією хімічно-біологічним загрозам у контексті подолання пандемії COVID-19. Запропоновано нову ідеологію безпеки України у трансформаційних умовах, яка зорієнтована на глибинні перетворення та модернізовану переорієнтацію у своєму розвитку.

6. Досліджено зміст діяльності суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, серед яких ключову роль відведено Раді національної безпеки та оборони України, СБУ (в частині виконання спеціальних функцій), правоохоронним органам та Збройним силам України. Запропоновано структуру системи забезпечення національної безпеки, яка складається з підсистеми державного забезпечення національної безпеки: Президент України; Рада національної безпеки і оборони України; Кабінет Міністрів України; Верховна Рада України; Національний банк України; суди, Конституційний суд України; прокуратура України; міністерства та інші центральні й місцеві органи виконавчої влади; підсистеми недержавного

забезпечення національної безпеки: окремі громадяни; органи місцевого самоврядування; органи самоорганізації населення; приватний нотаріат; адвокатура; приватні детективні та охоронні агентства; об'єднання громадян; політичні партії; професійні спілки; релігійні об'єднання. Охарактеризовано зміст діяльності суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, окреслено підходи до формування структури суб'єктів системи управління національною безпекою.

7. Розроблено класифікацію геополітичних викликів за даними міжнародних індексаційних інституцій – Global Peace Index, Global Terrorism Index, SIPRI Yearbook, які визначають рівень загроз у сфері терористичних, енергетичних, військово-біологічних, інформаційно-комунікативних загроз. Акцентовано, що з позицій державного управління загрозами національній безпеці в умовах геополітичних трансформацій слід вважати розмаїття внутрішніх і зовнішніх, об'єктивних і суб'єктивних суперечностей суспільного розвитку як у окремо взятій країні, так і на міжнародній арені в різних сферах людської життєдіяльності, які ускладнюють врегульовану державним управлінням діяльність суб'єктів національної безпеки зі створення сприятливих умов для прогресивного функціонування і розвитку національних інтересів, джерел добробуту народу, а також забезпечення ефективного функціонування системи національної безпеки, її системоутворюючих елементів. Обґрунтовано стадії їх розвитку з урахуванням специфіки сучасної України, спираючись на таку послідовність: небезпека – виклик – ризик – загроза – катастрофа, еволюція яких трактується – від провокації імовірними можливостями виникнення лиха, шкоди через спонукання чи підтримку неминучості виникнення небезпеки чи несприятливого результату, аж до виникнення важкого потрясіння, що стає причиною істотної зміни, різкого перелому в суспільному житті, у нашому дослідженні – до глобальних трансформацій, які призводять до адаптаційних змін у державному управлінні національною безпекою.

8. Розкрито імовірнісні механізми державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз, які передбачають: внесення змін до безпекової законодавчої бази, до Стратегії національної безпеки України; запровадження системного моніторингу викликів та загроз щодо національної безпеки шляхом створення в межах існуючої штатної чисельності на стратегічному та оперативному рівнях державного управління аналітично-розвідувальних підрозділів; розробка та запровадження комплексних державних програм із залученням компетентно-уповноважених органів щодо запобігання ризикам і загрозам. Запропоновано їх структурно-функціональну конфігурацію як модернізаційно-адаптаційну стратегічну модель державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз.

9. Обґрунтовано необхідність стратегізації системи державного управління національною безпекою України в умовах глобальних трансформацій та геополітичних загроз, з урахуванням пріоритетних напрямків щодо удосконалення державно-регуляторних механізмів у контексті

забезпечення державного управління національною безпекою як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях у економічній, соціальній, екологічній сферах. Представлено її сучасну модель, яка спрямована на вирішення питань щодо державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз: підготовки пропозицій щодо підвищення його ефективності; визначення напрямів розвитку складових; підготовка пропозицій з реалізації державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз; уточнення суб'єктів, діяльність яких прямо або опосередковано стосується зазначених питань; визначення обсягу та механізмів фінансування заходів щодо реалізації державної політики національної безпеки.

10. Запропоновано комплексну методика оцінки взаємовпливу геополітичних загроз та можливостей захисту на результативність державного управління національною безпекою на основі процесуально-інтеграційних підходів, через застосування стратегічного планування на основі методики SWOT-аналізу, визначивши сприятливі обставини, за яких державне управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз, можна використати для отримання переваг для розвитку сфер, які перебувають під впливом геополітичних трансформацій, а саме: високий рівень управлінсько-правової дієздатності суб'єктів державного управління щодо захисту об'єктів національної безпеки від геополітичних загроз; зміцнення українського демократичного конкурентоспроможного державного управління національною безпекою в умовах геополітичних змін на основі боротьби та протидії корупції; створення ефективного сектору безпеки й оборони та підвищення обороноздатності держави; ефективна боротьба в межах гібридої війни і у процесі протидії терористичним викликам; відновлення територіальної цілісності держави та повернення контролю над окупованими територіями; формування ефективною системи державного управління щодо міжнародних гарантій національної безпеки в умовах геополітичних загроз; формування державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз на основі ефективною системи стратегічного партнерства з країнами та міжнародними організаціями; реальні можливості інтеграції в ЄС і НАТО.

11. Актуалізовано стратегічні орієнтири та пріоритетні напрями модернізації державного управління національною безпекою України в контексті рекомендацій розробки відповідної стратегії, заснованої на: визначенні сутності репрезентативних геополітичних загроз, суб'єктів, змісту модернізації та адаптації державного управління з метою забезпечення національної безпеки в умовах геополітичних трансформаційних загроз; адаптації щодо внесення змін та удосконалення законодавчої бази, запровадження системного моніторингу та розробка державних програм щодо удосконалення та посилення контролю через адаптацію державного управління в умовах терористичних загроз, енергетичної кризи та зростаючих загроз, підвищення обороноздатності та протидії біологічним загрозам, масового поширення інформаційно-комунікативних загроз, пропагандистсько-

ідеологічних викликів та «гібридних» війн; забезпеченні державного суверенітету і територіальної цілісності, демократичному конституційному ладі, недопущенні втручання у внутрішні справи України, сталому розвитку національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення, інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набутті членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвитку рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ *Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації*

Монографії:

1. Загурська-Антонюк В.Ф. Державне управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій: *монографія*. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 334 с. (18,1 друк. арк.).
2. Zahurska-Antoniuk V., Horai O., Khrustalova Y. Information and Political Security of Ukraine in Modern Geopolitical Realities. Association Agreement: Driving Integrational Changes: *monograph*. Ottawa: Accent Graphics Communications & Publishing, 2020. Vol. III. P. 140-150. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано моделі політичної безпеки в сучасних геополітичних реаліях. (0,19 друк. арк.).*

Статті у наукових фахових виданнях України та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

3. Zagurska-Antoniuk V.F. The global dimension of information and communication progress in world politics. «*Virtus*»: *Scientific Journal*. 2017. June, Issue 15. p. 180 – 184. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar, Scientific Indexing Services (USA), International Innovative Journal Impact Factor, Citefactor (USA), ResearchBib, Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor), Directory of Research Journal Indexing (DRJI), InfoBase Index]. (0,43 ум. друк. арк.).
4. Загурська-Антонюк В.Ф. Сучасні тенденції децентралізації державної влади та їх реалізація в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>. [електронне фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. (0,44 ум. друк. арк.).
5. Загурська-Антонюк В.Ф., Кучменко В.О. Громада як ключовий суб'єкт в українській моделі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. *Державне управління*. Київ, 2019. № 4 (лютий). с. 135-140. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано систему громадського самоврядування в сучасній Україні. (0,31 ум. друк. арк.).*

6. Загурська-Антонюк В.Ф., Мошенський С. З. Механізми державного регулювання у сфері трудової міграції сучасної України. *Вісник ЖДТУ. (Серія: економіка, управління та адміністрування)*. 2019. № 1(87). С.180-184. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory; WorldCat, BASE, Google Scholar, ResearchBib]. *Особистий внесок авторки – охарактеризовано специфіку трудової міграції у сучасній Україні. (0,23 ум. друк. арк.)*.

7. Загурська-Антонюк В.Ф., Березенська С.А., Вовкотруб Т.П., Бондаренко О.В. Підвищення ефективності роботи та кар'єрного потенціалу державних службовців в Україні. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3(89). С. 15-25. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory; WorldCat, BASE, Google Scholar, ResearchBib]. *Особистий внесок авторки – проаналізовано способи підвищення ефективності роботи державних службовців. (0,15 ум. друк. арк.)*.

8. Загурська-Антонюк В.Ф. Роль фундаментальних цінностей толерантності та націоналізму у процесі формування державних систем. *Інвестиції: практика та досвід. Державне управління*. 2019. № 22 (листопад). С. 90-94. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *(0,43 ум. друк. арк.)*.

9. Загурська-Антонюк В.Ф. Гендерне питання у державному управлінні. *Інвестиції: практика та досвід. Державне управління*. 2019. № 23 (грудень). С.115-121. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *(0,45 ум. друк. арк.)*.

10. Загурська-Антонюк В.Ф. Державне управління інформаційно-комунікативною безпекою та лобізм в Україні. *Інвестиції: практика та досвід. Державне управління*. 2020. № 3 (лютий). С.110-114. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *(0,43 ум. друк. арк.)*.

11. Загурська-Антонюк В.Ф. Політично-інформаційні безпекові механізми в українській державній системі у контексті геополітичних змін. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 2 (лютий). URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.2.31>. [електронне фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *(0,42 ум. друк. арк.)*.

12. Загурська-Антонюк В.Ф. Національна безпека та система державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 5 (травень). URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1682/> [електронне фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. *(0,43 ум. друк. арк.)*.

13. Загурська-Антонюк В. Ф. Військово-біологічні виклики для безпеки у сучасному геополітичному стані світу як наслідки пандемії covid-19. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1710>. [електронне фахове видання;

міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. (0,42 ум. друк. арк.).

14. Загурська-Антонюк В.Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 103-109. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. (0,44 ум. друк. арк.).

15. Загурська-Антонюк В.Ф., Грицишен Д.О. Управління національною енергетичною безпекою в умовах глобалізації сучасного світу. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. Випуску № 3 (26). С. 107-120. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC)]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано рівні глобалізації у сучасному світі*. (0,25 ум. друк. арк.).

16. Загурська-Антонюк В.Ф. Тероризм та міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17-18. С. 116-123. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. (0,45 ум. друк. арк.).

17. Zahurska-Antoniuk V.F., Grytsyshen D.O. Security challenges in the geopolitical state of the modern world as a result of the COVID-19 pandemic. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 3(93). С. 63-69. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory; WorldCat, BASE, Google Scholar, ResearchBib]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано біологічно-хімічні загрози у контексті пандемії COVID-19 на геополітичному рівні*. (0,22 ум. друк. арк.).

18. Zagurska-Antoniuk V.F. National Security and Public Administration. *Галицький економічний вісник*. 2020. №5. С. 187-193. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Google Scholar, EBSCO, ULRICHSWEB Global Serials Directory]. (0,44 ум. друк. арк.).

19. Zagurska-Antoniuk V.F. Public Governance of National Security in the Geopolitical Dimension. *Customs Scientific Journal*. 2020. No 2. P. 50-56. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus]. (0,44 ум. друк. арк.).

20. Загурська-Антонюк В.Ф. Державне управління та правове регулювання політики національної безпеки в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 134-140. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus (IC), Google Scholar]. (0,43 ум. друк. арк.).

Статті у виданнях зарубіжних країн

21. Chornyj O., Iskiv M., Zagurska-Antoniuk V., Borysiuk I., Volkova Yu., Terentieva N. Mechanisms for Managing the Health Care System within the Conditions of the Coronavirus Pandemic (COVID-19). *Sys Rev Pharm*. 2020. 11(10). P. 258-264. [міжнародні наукометричні бази: SCOPUS]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано механізми протидії біологічно-хімічним загрозам у контексті пандемії COVID-19*. (0,11 ум. друк. арк.).

22. Popova T., Iskiv M., Zagurska-Antoniuk V., Matsyk V., Terentieva N. The application of public-private partnership for the purpose of implementing state policy in the sphere of health care. *International Journal of Economics and Business Administration*. 2020. 8(3). P. 128-138. [міжнародні наукометричні бази: SCOPUS, RePEc, CiteFactor, Crossref]. *Особистий внесок авторки – визначено напрямки реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. (0,12 ум. друк. арк.)*.

23. Zagurska-Antoniuk V. F. National Security and Public Administration in Modern Political Systems. *Reality of Politics. Estimates – Comments – Forecasts*. 2020. № 11. P. 96-106. [міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus]. *(0,46 ум. друк. арк.)*.

24. Zagurska-Antoniuk V., Suprunova I., Sergiienko L. SWOT-ANALYSIS of National Security State Management in Conditions of Geopolitical Threats. *SOCIOWORLD: Social Research and Behavioral Sciences*. 2020. Vol. 02. P. 32-37. [міжнародні наукометричні бази: ESTER, Crossref, zenoob, Academia edu, OSF, ResearchBib, Research GATE, Scilit, EuroPub]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано сильні та слабкі сторони державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз на основі проведеного SWOT-аналізу (0,2 ум. друк. арк.)*.

Опубліковані праці апробаційного характеру

25. Загурська-Антонюк В.Ф. Розробка нових шляхів дослідження багатонаціональних суспільств. *Матеріали міжнародної конференції «Проблемные аспекты, пути решения в современной науке»*, 28-30 червня 2012 року. Краків, 2012. С. 25 – 28. *(0,12 ум. друк. арк.)*.

26. Загурська-Антонюк В.Ф. Толерантність як ключова цінність етнополітичної сфери в Україні. *Тези міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2012. Т. 2. С. 401. *(0,09 ум. друк. арк.)*.

27. Загурська-Антонюк В.Ф. Сучасна глобалістика з точки зору політично-економічного розвитку. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах»*. Житомир, 21-22 березня 2013 року. Житомир: Житомирський економіко-гуманітарний інститут ВНЗ «Університет «Україна»», 2013. С. 3-8. *(0,33 ум. друк. арк.)*.

28. Загурська-Антонюк В.Ф. Правовий статус національних меншин в Україні. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2013. Т. 2. С. 382-383. *(0,1 ум. друк. арк.)*.

29. Загурська-Антонюк В.Ф. Етнонаціональна толерантність як фундаментальна цінність для побудови стабільної державної системи. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах»*. Житомир, 20-21 березня 2014 року. Житомир: ПП «ДжіВіЕС», 2014. С. 209-214. *(0,32 ум. друк. арк.)*.

30. Загурська-Антонюк В.Ф. Гендерний вимір у системі суспільно-політичних відносин в Україні. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвячена Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2014. Т. II. С. 410-411. (0,12 ум. друк. арк.).

31. -Антонюк В.Ф. Від подолання історично-політичних образ до взаєморозуміння та європейської співпраці (на прикладі українсько-польських відносин у ХІХ – ХХІ століттях). *Матеріали міжнародної наукової конференції «В єдності сила. Співпраця польсько-українська в переломних моментах історії та сучасності»*. Житомир, 20-21 червня 2014 року. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 45-54. (0,45 ум. друк. арк.).

32. Загурська-Антонюк В.Ф. Національна толерантність як основоположна цінність сучасного гуманістичного суспільства. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Імперативи поступу України в умовах цивілізаційних викликів сучасного світу»*. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. С. 44 – 48. (0,41 ум. друк. арк.).

33. Загурська-Антонюк В. Ф. Соціокультурна диференціація гендерних цінностей у сучасному світі. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Людина віртуальна: нові горизонти»*. Рубіжне – Харків – Київ – Житомир – Баку – Ніш – Зелена Гура, 17 – 18 березня 2015 р. (0,2 ум. друк. арк.).

34. Загурська-Антонюк В.Ф. Геополітичні трансформації та мілітаризм у глобалізованому світі. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2015. С. 243-244. (0,12 ум. друк. арк.).

35. Загурська-Антонюк В.Ф. Мілітаризм у сучасному глобалізованому світі. *Всеукраїнська науково-теоретична конференція з міжнародною участю «Філософія, релігія та культура у глобалізованому світі», 23 листопада 2015 року: [матеріали доповідей та виступів]/ ред. кол. П. Ю. Саух [та ін.]*. Житомир: Видавець О.О.Євенок, 2015. С. 155-157. (0,2 ум. друк. арк.).

36. Загурська-Антонюк В.Ф. Гуманістичний вимір політичної науки в сучасних технократичних суспільствах. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації»* (м. Львів, 26-27 лютого 2016 року). Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2016. С. 94-96. (0,19 ум. друк. арк.).

37. Загурська-Антонюк В.Ф. Гуманітарно-політична безпека України і сучасна глобальна геополітика. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2017. Т. II. С. 274-275. (0,12 ум. друк. арк.).

38. Загурська-Антонюк В.Ф. Інформаційно-комунікативний прогрес у світовій політиці. *Тези Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2018. С. 546-547. (0,13 ум. друк. арк.).

39. Загурська-Антонюк В.Ф. Гуманітарно-політична безпека України і сучасна глобальна геополітика. *Матеріали міжнародної науково-практичної*

конференції «Сучасні виклики для суспільних наук в умовах глобалізації», 25-26 травня 2018 року. Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2018. С. 94–96. (0,12 ум. друк. арк.).

40. Загурська-Антонюк В.Ф. Інформаційно-комунікативний прогрес у світовій політиці. *Тези Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої Дню науки*. Житомир: ЖДТУ, 2018. Гуманітарні та соціальні науки. С. 546 – 547. (0,09 ум. друк. арк.).

41. Загурська-Антонюк В.Ф., Чернецька Є. О. Відсутність законодавчого регулювання – основна проблема децентралізації влади. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Місьцеве самоврядування в Україні: теорія та практика»*, 12 грудня 2018 року/ за заг.ред. Т.М. Лозинської, О.В. Мирної. Полтава: ПДАА, 2018. С. 8-11. *Особистий внесок авторки – обгрунтовано основні напрямки децентралізації влади в Україні*. (0,15 ум. друк. арк.).

42. Загурська-Антонюк В.Ф. Державне регулювання міграції у сучасній Україні. *Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні технології менеджменту забезпечення сталого розвитку економіко-правових систем в умовах євроінтеграції»*. Черкаси: Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2019. С. 113-116. (0,22 ум. друк. арк.).

43. Загурська-Антонюк В.Ф., Андрушко О.Г. Проблеми децентралізації державної влади та їх реалізація в Україні. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки*, 15–17 травня 2019 року. Житомир: «Житомирська політехніка», 2019. С. 628-629. *Особистий внесок авторки – подано механізми реалізації щодо децентралізації державної влади*. (0,08 ум. друк. арк.).

44. Загурська-Антонюк В.Ф., Тростенюк Т.М. Сучасні тенденції трансформації державної влади у реалізації реформи децентралізації. *Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення [Електронне видання]: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф.* (Київ, 24 жовтня 2019 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. С. 124-127. *Особистий внесок авторки – обгрунтовано основні трансформації щодо децентралізації державної влади*. (0,12 ум. друк. арк.).

45. Загурська-Антонюк В.Ф., Майорова О.А. Система місцевого самоврядування у Польщі як еталонна модель децентралізації в Україні. *Місьцеве самоврядування в Україні: теорія та практика : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 11 грудня 2019 року. / за заг. ред. Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава : ПДАА, 2019. С. 60-63. *Особистий внесок авторки – здійснено порівняльний аналіз систем місцевого самоврядування сучасних України та Польщі*. (0,11 ум. друк. арк.).

46. Загурська-Антонюк В.Ф. Державні механізми управління політично-інформаційною безпекою в Україні. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки*, 11-15 травня 2020 року. Житомир: «Житомирська політехніка», 2020. С. 734. (0,09 ум. друк. арк.).

47. Загурська-Антонюк В.Ф., Алейнікова Т.В. Економічно-правове забезпечення полістратегії національної безпеки. *Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю «Економічна безпека: держава, регіон, підприємство»*, 21 грудня 2020 р.- 21 січня 2021 року. Полтава, 2021. С. 45-49. *Особистий внесок авторки – обгрунтовано проблеми забезпечення державного управління щодо полістратегії національної безпеки в Україні. (0,11 ум. друк. арк.).*

**Опубліковані праці, які додатково відображають
наукові результати дисертації**

48. Загурська-Антонюк В. Ф. Культурні зміни у польсько-українських стосунках. *Збірник праць «Польська меншина на Україні – українська меншина у Польщі (після 1989 року)»*. Хелм, 2009. С. 125 – 139. (0,5 ум. друк. арк.).

49. Загурська-Антонюк В.Ф. Стратегія розвитку етнополітики в умовах формування незалежної української держави. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць: історичні науки, філософські науки, політичні науки* / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2010. Вип. 37. С. 452 – 457. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar; Index Copernicus, EBSCO Publishing, Inc., SIS, InfoBase Index]. (0,42 ум. друк. арк.).

50. Загурська-Антонюк В.Ф. Політична суб'єктивація національних меншин в Україні (на прикладі суспільно-громадянської діяльності польської національної меншини) // *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць: історичні науки, філософські науки, політичні науки* / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2010. Вип. 40. С. 464 – 468. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar; Index Copernicus; EBSCO Publishing, Inc.; SIS; InfoBase Index]. (0,41 ум. друк. арк.).

51. Загурська-Антонюк В.Ф. Розвиток етнополітики в умовах формування незалежної української держави. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. – Харків, 2010. № 912. С. 119 – 123. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: WorldCat, Google Scholar, Ulrich's Periodicals Directory, Web of Science (Zoological Record), BASE (Bielefeld Academic Search Engine), DOAJ]. (0,41 ум. друк. арк.).

52. Загурська-Антонюк В.Ф. Пріоритети національної політики в поліетнічній системі української держави. *Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. Дніпропетровськ, 2010. № 6 (74). С. 159 – 161. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, eLibrary.ru, Google Scholar, DOAJ, Vsenauki, Base, SIS, ERIH PLUS]. (0,38 ум. друк. арк.).

53. Загурська-Антонюк В.Ф. Співвідношення понять міжнаціональної толерантності та націоналізму в поліетнічних державах. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць: історичні науки, філософські науки, політичні науки* / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2010. Вип. 59. С. 461 – 466. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar; Index Copernicus; EBSCO Publishing, Inc.; SIS; InfoBase Index]. (0,41 ум. друк. арк.).

54. Zagórska-Antoniuk W.F., Masłow A. O. *Poczucie tożsamości narodowej Polaków mieszkających na Ukrainie*. *Українська полоністика: науковий журнал*. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. Вип. 11. С. 201 – 208. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, Citefactor, GoogleScholar]. *Особистий внесок авторки – обґрунтовано умови забезпечення прав національних меншин в Україні (0,24 ум. друк. арк.)*.

55. Загурська-Антонюк В.Ф. Політична інформаційно-комунікаційна система як інструмент маніпуляції громадянською свідомістю. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітаристики у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наукових праць / за заг. ред. д. філос. н. Журби М. А. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. С. 110 – 113. (0,4 ум. друк. арк.)*.

56. Загурська-Антонюк В.Ф. Толерантність чи націоналізм як фундаментальні цінності для поліетнічних систем? *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2015. Вип. 94. С. 353 – 358. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar; Index Copernicus; EBSCO Publishing, Inc.; SIS; InfoBase Index]. (0,43 ум. друк. арк.)*.

57. Загурська-Антонюк В.Ф. Геополітичні трансформації та мілітарні виклики у сучасному глобалізованому світі. *Грані: наук.-теорет. і гром.-політ. альманах. Дніпропетровськ, 2015. № 3 (119). С. 35 – 40. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, eLibrary.ru, Google Scholar, DOAJ, Vsenauki, Base, SIS, ERIH PLUS]. (0,43 ум. друк. арк.)*.

58. Загурська-Антонюк В.Ф. Гендерна рівність у соціологічно-політичному вимірі в умовах світової. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: «Видавництво «Гілея», 2015. Вип. 93. С. 375 – 379. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Google Scholar; Index Copernicus; EBSCO Publishing, Inc.; SIS; InfoBase Index]. (0,42 ум. друк. арк.)*.

59. Загурська-Антонюк В. Ф. Політичний внесок І. Я. Падеревського у становленні польської державності у першій половині ХХ століття. *Науковий журнал «INTERMARUM: історія, політика, культура»*. Люблін - Житомир, 2015. № 2. С. 105-111. (0,43 ум. друк. арк.)

60. Загурська-Антонюк В.Ф. Соціокультурна диференціація гендерних цінностей у сучасному світі. *Людина віртуальна: нові горизонти: зб. наукових праць / за заг. ред. Д. Філосо. н. Журби М. А. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 121 – 124. (0,4 ум. друк. арк.)*.

61. Загурська-Антонюк В.Ф., Маслов А.О. Гендерність у соціологічно-політичному вимірі. *Українська полоністика: Філософські науки*. Житомир – Bydgoszcz: Вид-во ЖДУ імені І. Я. Франка, 2015. Вип. 12. С. 36 – 46. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, Citefactor, GoogleScholar]. *Особистий внесок авторки – охарактеризовано поняття гендерності на основі політичної реалізації в українському суспільстві. (0,23 ум. друк. арк.)*.

62. Загурська-Антонюк В.Ф. Гуманітарно-політична безпека та комунікативні виклики у сучасній геополітиці. «*Політикус*»: науковий журнал. Одеса, 2017. Вип. 3. С. 141 – 145. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus International, Scilit]. (0,43 ум. друк. арк.).

63. Загурська-Антонюк В.Ф. Інформаційно-комунікативний ресурси як сучасна форма політично-ідеологічного лобювання інтересів в українських реаліях. «*Politicus*». Одеса, 2018. № 2. С. 102 – 107. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus International, Scilit]. (0,44 ум. друк. арк.).

64. Zagurska-Antoniuk V., Suprunova I., Zavalii T. The potential impact of the COVID-19 pandemic on GDP per capita in European countries. *Public Policy and Accounting*. 2020. Vol. 2. p. 3-12. [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: CiteScore, Impact Factor, Year Impact Factor, SNIP, SJR]. *Особистий внесок авторки – розглянуто ризики в економічно-політичній сфері в контексті пандемії COVID-19.* (0,16 ум. друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Загурська-Антонюк В.Ф. Державне управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, Київ, 2021.

У дисертаційній роботі здійснено наукове обґрунтування науково-теоретичних засад та виокремлення сучасних механізмів модернізації системи державного управління національною безпекою в умовах геополітичних загроз щодо створення єдиного безпекового простору та нової ідеології безпеки України. Вперше запропоновано концептуальну основу системи державного управління національною безпекою як поліструктурного феномену та генератора динамічної стабільності, внутрішньої ідентичності та суверенітету, спрямованої на захист національних інтересів; сформовано структурно-функціональну конфігурацію механізмів державного управління забезпечення національної безпеки України в умовах геополітичних загроз на основі принципу їх функціональної адаптації на міжнародному, національному (загальнодержавному), галузевому (відомчому та міжвідомчому) рівнях.

Розкрито науково-теоретичні підходи до розуміння змісту та структури державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій і загроз; досліджено передумови, джерела та фактори впливу геополітичних загроз на систему державного управління в умовах глобальної інтеграції та трансформаційних перетворень; виявлено критерії геополітичних трансформацій; розширено понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в контексті проблемного поля дослідження; представлено спеціальну методологію через систему принципів та триєдиний комплекс

взаємопов'язаних закономірностей. Виокремлено сфери поширення геополітичних трансформацій залежно від сукупності геополітичних ризиків та спектру стратегічних загроз з урахуванням принципів безпекового співробітництва; охарактеризувати світові моделі політики безпеки; окреслено особливості формування та реалізації державної політики національної безпеки України в умовах геополітичних трансформацій; досліджено зміст діяльності суб'єктів державно-управлінських відносин у сфері національної безпеки, охарактеризувати їх структуру, спеціальні функції та повноваження, окреслено пріоритетні напрями координації.

Розроблено класифікацію геополітичних викликів у контексті міжнародних індексів; обґрунтовано стадії їх розвитку з урахуванням специфіки сучасної України; обґрунтовано необхідність стратегізації системи державного управління національною безпекою України в умовах глобальних трансформацій та геополітичних загроз; запропоновано комплексну методику оцінки взаємовпливу геополітичних загроз та можливостей захисту на результативність державного управління національною безпекою на основі процесуально-інтеграційних підходів;

Ключові слова: державне управління; державно-урядові структури; механізми державного управління; напрями вдосконалення державно-управлінського механізму; національна безпека в умовах геополітичних загроз.

ANNOTATION

Zagurska-Antoniuk V.F. State management of national security in the conditions of geopolitical threats. - Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining the doctor of sciences degree in public administration, specialty 25.00.05 – public administration in the field of state security and protection of public order. – Institute for Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, 2021.

In the dissertation work the scientific substantiation of theoretical and methodological aspects is carried out and scientific and practical recommendations are developed, namely: concerning increase of efficiency of state management of national security in the conditions of geopolitical threats and transformations in Ukraine; the analysis of state-administrative aspects of national and international security in the geopolitical dimension is carried out; representative geopolitical threats that influence the reform of modern state management of national security are singled out; an alternative model of state management of national security in transformational conditions is proposed.

The author's understanding of the essence of the categories "national security", "system of national security of Ukraine", "state management of national security in conditions of geopolitical threats", "state management of national security of Ukraine in transformational conditions", "mechanisms of public administration to ensure national security in conditions of geopolitical threats ". The

sources and content of direct geopolitical challenges to the national security of Ukraine in the conditions of transformation are revealed.

The classification of threats was carried out, the generalization of which resulted in the development of a typological model of national security threats at the levels of: terrorist threat, energy challenges and threats, military-biological dangers and threats, as well as information and communication challenges and dangers.

It is determined that from the standpoint of public management of threats to national security in the context of geopolitical transformations should be considered a variety of internal and external, objective and subjective contradictions of social development in a single country and in the international arena in various spheres of human life. regulated by the state administration the activities of national security entities to create favorable conditions for the progressive functioning and development of national interests, sources of welfare of the people, as well as ensuring the effective functioning of the national security system, its system-forming elements.

A strategy for improving state management of national security in the country has been formulated, and working on weaknesses, changing the strategy of state management of national security, the state must turn current threats to national security in the field of state security into favorable opportunities. Thus, in this dissertation research the method of SWOT-analysis is an assessment of the real strategic state of national security management in the context of geopolitical threats and shows how the existing strategy of national security management in the context of geopolitical threats corresponds to internal and external factors.

A study of the effectiveness of public administration of national security in terms of geopolitical threats. The strategic priorities of public administration to ensure the national security of Ukraine in the context of geopolitical threats in the context of global transformation are identified. The role and place of state-governmental structures in the context of ensuring effective state management of national security in the conditions of geopolitical threats are studied. The priority directions of improvement of the state-administrative mechanism are offered and the ways of its improvement in realization of a policy of maintenance of national security of Ukraine in the conditions of geopolitical threats are defined. The directions of strategic improvement of mechanisms of state management of national security in the conditions of geopolitical threats are developed.

Key words: public administration; state and government structures; mechanisms of public administration; directions of improvement of the state-administrative mechanism; national security in the face of geopolitical threats.

Підписано до друку 9.03.2021
Формат 148 x 210. Обл.-вид. арк. 1,6.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДС 1805 від 25.05.2004
Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536-14-85